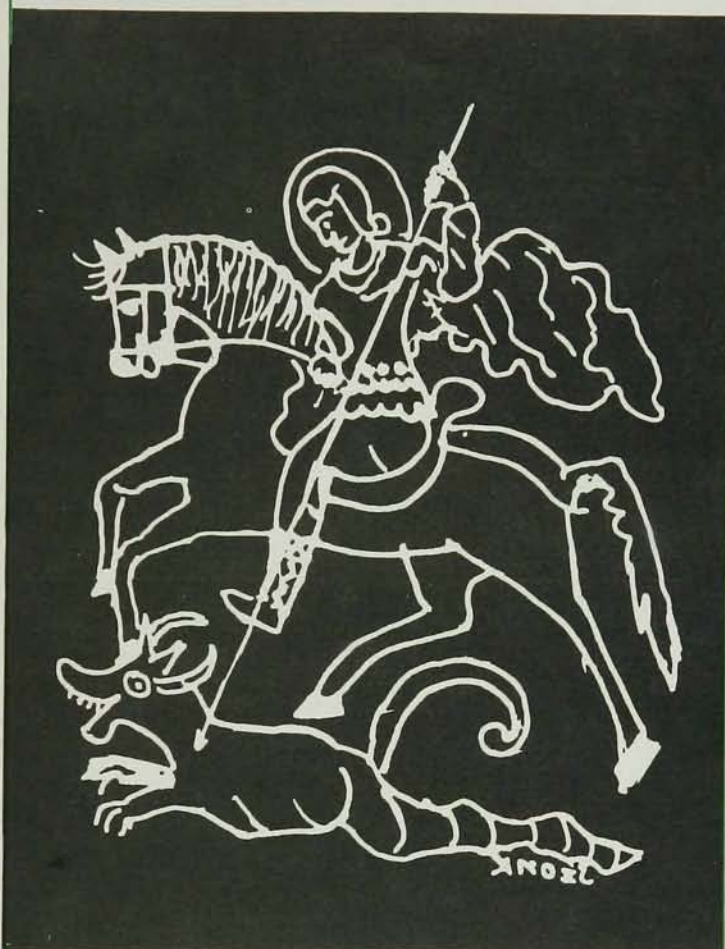

ТРАВЕНЬ 1977 МАҮ

ЮНАК

ЮНАКИ! — ЮНАЧКИ!

Маєте нагоду до **ПЛАСТОВОГО ЗАРОБІТКУ**
Потребуєте фондів на добру справу?
Хочете купити таборовий виряд?
Хочете придбати книжки до пл. бібліотеки?

Можете це здійснити **продаванням:**

1. **РИСУНКІВ** із нняної доби
"Во врем'я оно" (розмір 11×14 інчів)
2. **Українських перстенів** з пл. лілейкою, тризубом, написами "ГОТУЙСЬ", СКОБ.

По ближчі інформації пишть:

O. KRAUS
2295 Portland Avenue,
Rochester, New York, 14617, U.S.A.

Згадайте, що читали це в "Юнаку".

КУПУЙТЕ В НАС

ЯГІЖКИ

Олександра Бариліяка, Львів, 1932;
ціна книжечки: \$2.50. Адреса:
Plast Publishing, 2150 Bloor St. West
Toronto, Ont. M6S 1M8 Canada.

ПЛАСТОВА КРЕДИТИВКА в Торонті

на корисних умовах

- дає **ПОЗИКИ**
та
- приймає **ОЩАДНОСТІ**.
- Пластова Кредитівка міститься
у Пластовому Домі в Торонті.
- **Урядові години:**
вівторок і четвер 7-9 вечора,
субота 2-4 по пол.

Plast (Toronto) Credit Union Ltd.,
2199 Bloor St. West, Toronto 21, Ont.
Phone: 769-9998

Пластунни і Пластунки в Торонті!
**СКЛАДАЙТЕ
СВОЇ ОЩАДНОСТІ
у Пластовій Кредитівці!**

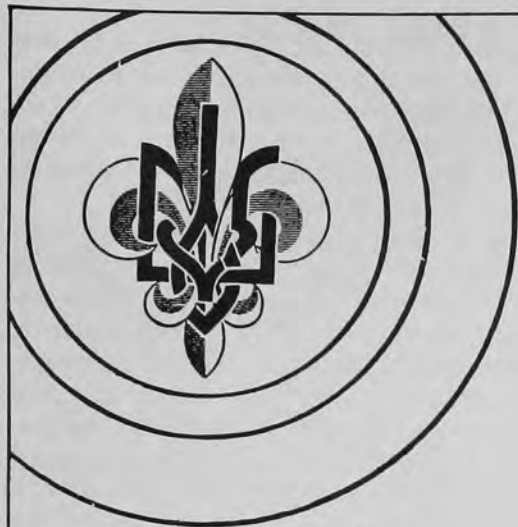
Ціна одного числа \$1.00

YUNAK — a Ukrainian Monthly Magazine, published by PLAST, Ukrainian Youth Ass'n, 2150 Bloor St. W.
Toronto, Ont. M6S 1M8, Canada Tel.: (416) 769-7855

АДРЕСА АДМІНІСТРАЦІЇ YUNAK MAGAZINE. 2150 Bloor St. W. Toronto, Ont. M6S 1M8, Canada — Canada.

АДРЕСА РЕДАКЦІЇ: Mrs. Olha Kuzmowycz, 221 Fire Island Ave, Babylon, N. Y. 11702, U.S.A.

Second class mail registration number 2185 ● Printed by Kiev Printers Ltd., 860 Richmond St. W., Toronto 3, Ont

"Юнак" — журнал пластового юнацтва.
Появляється щомісяця крім липня і серпня.
Видає Головна Пластова Булава.

Редагує колегія.
Головний редактор:
пл. сен. Ольга Кузьмович.

Члени редакційної колегії:
ст. пл. Уляна Близняк,
пл. сен. Тоня Горохович,
гетьм. вірл. Ксеня Одежинська,
ст. пл. Юрій Павлічко,
пл. сен. Олександра Юзенів.

● Усі редакційні матеріали слід слати
на адресу головного редактора.

● Редакція застерігає право виправляти
мову, як теж скорочувати й виправляти
одержані матеріали згідно з пластовою
термінологією, пластовими виховними
напрямами та вимогами
юнацького віну читачів.

З М І С Т

- 2 Чи юнацтво свідоме, як умирає українська мова?..
Подруга Гребля
- 3 Зелені Свята — чи їх традиція відмирає?.. О. К.
- 4 Слідами Івана Франка За Д. К. "Дорога"
- 6 Наша акція в обороні переслідуваних **
Мова моя (вірш) В. Коломієць
- 7 Науковець — поет — пластун проф. Володимир
Янів О. К.
- 8 К. Шонк-Русич О. К.
- 9 Присвята В. Мороз
Мой мамі С. Чарнецький
- 10 Молоде перо: Повторена субота Т. Шевченко
- 12 Ще про кн. Володимира Мономаха і королеву
Елисавету **
- 13 Літній семестр УВУ, Літня Школа Гарварду **
- 14 Юнацька пісня В. Янів і С. Спех
- 17 Сторінка гутірок: Українське летунство
в 1918 - 20 рр. І. Гвозда
- 18 25-річчя оселі Л. Ю.
- 20 А що ви на це? Чому ти є
на вишколі? Юнацькі виховники
"Коли здамо матуру..." І. Ясінська
- 21 Як Сумківці в Канаді плачуть традиції? Т. Г.
- 22 А знаєте, що: Зміна назви славської організації
у США **
- 23 Комунікат Пан Тофель
- 24 Із пл. зайнять: Таборовий нухар може йти
на мандрівку **
- 25 Хроніка, Листування
- 27 Для Марти і Юрка Шевчуків Пан Тофель
- 28 Датки на прес-фонд, Замість квітів на могили

● На обкладинці: Св. Юрій — грав'юра на металі
(емаль) Константина Шонк-Русича.

● Ілюстратори цього числа: пл. сен. Д. Даревич,
ст. пл. Т. Ліщинський, пл. сен. Т. Геврин.

ЮНАК

ТРАВЕНЬ 1977 Ч. 5 (164) РІК XV

Інтернаціональне стандартно-серійне число,

0044-1384

ЧИ ЮНАЦТВО СВІДОМЕ, ЯК УМИРАЄ УКРАЇНСЬКА МОВА?..

"...у світлих, прозорих глибинах народної мови відбивається не тільки природа рідної країни, але й уся історія духового життя народу".

(Н. Ушинський)

Дорогі Юні Подрузи і Друзі!

Є серед Вас такі, що розуміють проблему мови, що турбуються нею. Це ті, що люблять читати. Такий є Роман. Він залюбки читає кожну українську книжку, навіть наукового змісту. Коли я запитала його, які теми повинні бути найчастіше на сторінках "Юнака", він вичислив дві: тема збереження мови і з'ясування причин занепаду Пласту.

Я переконана, що серед Вас, Друзі, чимало таких, як Роман. На це я маю докази, чуючи Ваші відповіді при пл. пробах, при іспитах у школі, слухаючи Ваших прилюдних виступів, читаючи "Молоде перо", розмовляючи з Вами при різних нагодах. Ви не маєте труднощів вислову українською мовою. А проте Ви розмовляєте поміж собою мовами свого довкілля.

Пригадаю Вам вислід анкети на тему мови серед учасників ЮМПЗ-1972. На запитання: "Котрою мовою вам легше говорити: англійською, українською чи однаково?" з 592 членів УПЮ і УСП тільки 2% відповіло, що легше їм висловитись мовою українською. Зате 38% запитаних вважають англійську мову за першу, а українську за другу. Такий стан серед пластової молоді у Каналі й США, де українське шкільництво сяк-так упорядковане.

На сходинах кадри юнацьких виховниць і виховників ст. пластунка Оксана, яка є дикторкою української студентської радіоавдії, висловила сумнів, чи справді мова необхідна, щоб бути національно свідомою, бути патріоткою свого народу. Мабуть, так думає багато Вас. Оксана має нагоду бачити серед студентів англومовних українців-патріотів. Тож розгляньмо це складне психологічне явище. Чи справді воно так?

В останніх роках, як Ви це знаєте з життя і преси, ніхто вже не обороняє явища асиміляції, а навпаки — багато мови про недовільність, неестетичність "перетоплювання" людей в асиміляційному кітлі. Багато людей тепер

шукують свого коріння, бо брак його утруднює їм життя. Багато праць написано на ці теми. Ось відомий педагог-виховник Василь Сухомлинський з України каже: "Коли б не стало української мови, не стало б сили боротися за здійснення ідеалів". Що він цим каже?

Кожна людина спроможна вивчити іншу мову, а тим більше мову свого народу, яка їй необхідна. Мова в'яже ж нас з народом, з його життям і культурою. Треба здогадуватися, що англومовним українцям бракує завзяття, щоб вивчити мову, тобто тієї сили, про яку каже Сухомлинський. Без знання мови неможливо пізнати ні рідної країни, ні її духовного життя. Яка ж це неспівмірність користі й вкладу зусилля, коли порівняти те, що дає людині знання мови свого народу, і який, порівняно, малий вклад потрібний, щоб вивчити мову?..

Коли мова про Вашу англومовність, Юні Друзі, які володієте українською мовою, але її не вживаєте, то це брак звички, чуттєвого зв'язку з мовою, брак чуття краси її, ваги у Вашому житті. Коли б Ви з раннього дитинства перебували в українському середовищі, жили з мовою, пізнали її красу через дитячий фольклор, театр, кіно, телевізію, радіо, довше перебування в українській школі, у Вас ця звичка була б.

Те, що у Пласті мова так занедбана, турбує не тільки старших, але й кращих з Вас. А Ви можете багато зробити. Є ж серед Вас Романи, Миросі, Богдани, яким мова не байдужа. Чому б не бути такими, як вони, юнацтву взагалі? У Пласті — каже Дрот — місце для самоуків, тих, що самовихованням стають індивідуальностями, бо не хочуть бути овечками в отарі. Хай Ваші пластові зайняття будуть добрим доповненням до школи (ігри, імпрези, видання, звіти, книговедення, конкурси тощо), не занедбуйте тих зайнять, що пов'язані з мовою. Страшно подумати, що пластуни з різних країн колись не могли б між собою порозумітися, не могли б в Україні розмовляти навіть з рідною. Що думаєте про ці проблеми? Озвіться!

СКОБ!

Подруга Гребля

ЗЕЛЕНІ СВЯТА — ЧИ ЇХ ТРАДИЦІЯ ВІДМИРАЄ?..

Рисунок ст. пл. Т. Ліщинського

Зелені Свята, такі своєрідні для українського народу, на нових поселеннях щораз менше популярні. Чому це так? Яка причина? Важко нам сказати — але все ж бачимо, що щораз менше знає про ці свята наша молодь та дітвора і не дуже розуміє їхнє значення.

А це ж свята, що мають на меті культ предків, а з тим зберігати особливості нашої культури. Саме у обрядах Зелених Свят найкраще можна бачити ці вірування нашого народу в невмируще життя.

Не у сумний осінній день, як інші народи, але саме у час квітучої природи й нової зелені наш народ, згадуючи своїх покійників, справляє на їх могилах поминки. Цей звичай має своє коріння у найдавніших часах, коли то Зелені Свята називали Русальним або Навським тижнем. Назва походить від римських свят Розалій, коли давні римляни в часі розцвіту троянд споминали своїх померлих героїв. У наших предків цей Русальний тиждень — це було свято переходу весни у літо із особливими обрядами й піснями. Із них досі залишився обряд замаювання хат та подвір'я зеленими гілками дерев, особливо берези. Обряди Русального тижня були теж зв'язані із усіма повір'ями про русалок, мавок, що в тому часі перебувають у лісах і на нивах. Із приходом християнства і релігійних святкувань Зелені Свята злучено із святом св. Трійці в неділю та св. Духа в понеділок, які припадають шість тижнів після Великодня. У ці дні священики відправляли панахиди та молитви на могилах у присутності рідних та близьких. Могили замаювано квітами і зеленими гілками.

У нових часах українські Зелені Свята стояли під знаком відправ і молитов не лише за рідню, але вшановування наших героїв та визначних людей. Наші старші сеньйори та інші члени нашої спільноти пригадують ще добре довгі колони українців із священиками та прапорами на чолі в урочистому поході на могили борців за волю України, на могили національних героїв, визначних громадян, поетів, письменників, мистців, у перший або другий день Зелених Свят. Зелені Свята на західноукраїнських землях — це були свята наших героїв і визов живучих польському окупантові. Не чорним кольором смерті, але свіжою весняною зеленню і кольоровими квітами вітали ми наших славних померлих.

Сьогодні зеленосвяточні походи не відбуваються ані там під советською окупацією, ані тут на нових місцях поселення. Там — вони заборонені, а тут — немає на них місця, часу й нагоди. Ще подекуди відвідують у неділю св. Трійці своїх рідних на чужих цвинтарищах, десь їздять автами на символічну могилу ще живучі колишні вояки українських військ, а подекуди в'януть на церковних брамах зелені гілочки чужих дерев.

Але коли спитати нашу молодь, що знає про звичай Зелених Свят, то щораз менше вміє на це питання відповісти.

О. К.

ВІДВІДУВАННЯ СТІЛЕЦЬКИХ МОГИЛ В УКРАЇНІ

Від Редакції: Читачам "Юнака" мабуть відомо з преси, що минулого року туристам вдалося вивести з України кілька костей із зруйнованих стрілецьких могил у Тернополі й чорно-білі фотографії — незаперечний доказ нового советсько-російського злочину. Ось кілька інформацій із "Смолоскипу" про перебування туристів на цвинтарі, їхні переживання у зв'язку з огляданням знищених могил, із перевозом костей до США, із зустріччю з агентами КГБ.

"Нищення стрілецьких могил і розбивання хрестів почалося у травні 1976 року у варварський спосіб: хрести розбивано на шматки і кругом розкидувано, розкопувано могили, в деяких місцях було видно людські кості, які виставали з напів розкопаних гробівців, в деяких місцях вони були засипувані сміттям".

"Молоді туристи, побачивши розбиті хрести і порозкидані стрілецькі кості, старалися вкласти їх назад у могили і засипати землею.

Побачивши недалеко агента, який за ними слідкував, їм не вдалося закінчити цього задуму. В одного туриста, який фотографував цвинтар, згодом зникли фільми”...

“За хвилину я опинився біля високого пам’ятника, який мав форму обеліска. На ньому був вирізьблений трираменний український хрест. Напис на ньому був частково знищений. Кругом пам’ятника — бур’яни, висока трава, кущі. Поруч був ще один пам’ятник зі зображенням якогось святого, але напис на ньому був зовсім знищений. Далі стояв великий залізний хрест, на якому було ще видно сліди засохлих квітів. У кількох місцях я зауважив глибокі ями, з них виглядали людські кості... Я оглянувся кругом. Всюди тиша. Мені стало лячно, огорнув страшний біль і жаль, у очах виступили сльози. Я хотів схилитись, зібрати кості моїх предків і скласти назад у могилу. І раптом я відчув, що мої руки немов паралізовані. Я підвів голову і побачив, — прямо на мене дивляться заховані за кущами очі агента. Через голову перебігло багато думок. Що робити? Мені пригадалися слова В. Мороза: “Знищені стають прапором”. Від мене відійшов страх. Я пішов до незнайомого і сказав йому: “Ви слідкуєте за мною? Ось я! Беріть мене, мені не страшно!”

“Тоді знайомий почав мені розповідати, що кожного року на Великдень і Зелені Свята багато людей і зокрема молодь ідуть до тих могил — складають вінки, квіти, свічать свічки.

“...я зупинився біля великого залізного хреста. На ньому було видно засохлі квіти. Мені чомусь здавалося, що саме цей хрест поставлено над спільною могилою 640 українських патріотів, що їх розстріляли большевики в 1941 році... Я оглядала порозбивані хрести, в кількох місцях глибокі ями, з яких, з-під куп сміття і порозбиваних пляшок, виглядали людські кості”...

“Переді мною стояло велика постанова, — розповідає людина, яка вивезла стрілецькі кості з Тернопільського цвинтаря, — як вивезти хоч кілька кісток, ті дорогоцінні моці, які перед світом будуть доказом страшного варварства Москви на наших землях. Я знала, що це треба зробити. Я обдумувала різні пляни і zdecydована була віддати їм все, всі свої речі, а цих моців не віддавати... Мені пощастило... Мій плян удався, а моральна і практична співпраця моїх друзів мені багато допомогли в деяких дуже критичних моментах. Коли піднісся наш літак, я з полегшею зідхнула. Я була щаслива, що виконала своє добре пластове діло. По дорозі я молилася. А коли пройшла останній контроль і коли всі небезпеки були за мною, мені стало боляче за московське варварство на нашій землі і за те, що в світі є ще така влада, яка навіть мертвим не дає спокою”...

Пресове повідомлення “Смолоскипу” (УО 238) з вересня 1976 р.

Слідами Івана Франка

— Сьогодні їдемо на Криворівню і далі вздовж Черемоша. Ночівля в Жаб’ї.

Такий плян дороги накреслив коротко провідник.

Хлопці зраділи.

— Отже таки побачу головатицю* в Черемоші! — захоплювався Остап.

— Ти за рибкою, а ми підемо шукати в Криворівні Франкових слідів, — озвався Борис.

— Не забувай, мій любий учений педанте, — пробує огризатися Остап, — що та головатиця, яку я маю на приміті, теж може дещо розказати про Франка. Справді, він понаписував так багато, що вам важко поза книжками знайти ще щось гідне уваги. Але добре, що ми тебе, Борисе, витягли на мандрівку. Навчимо і риби ловити, і гриби збирати — “в стилі” Івана Франка. То була його пристрасть!

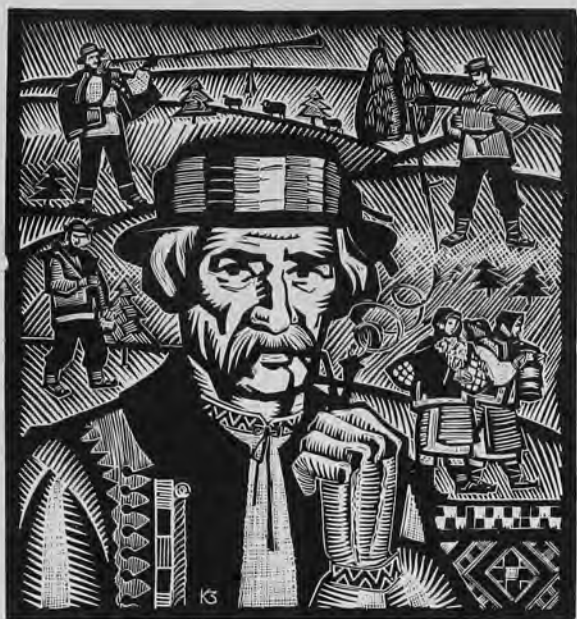
У Криворівні ми зупинилися. Вступили до

гуща — різьбара Василя Якіб’юка, що то в нього проводив Франко літній відпочинок. Побувши в хатині, побалакавши з господарем, ми виразно відчували, що щось з поетового духа вітало в цілій атмосфері. З великим пієтизмом показував нам Якіб’юк листки, писані до нього Франковою рукою, фотокартки, а навіть якийсь коректурний лист з однієї Франкової наукової розвідки.

— Отією стежкою — показував нам — любив Франко ходити до джерела, що он там коло тих дерев.

Показав нам пам’ятковий камінь з вири- тим на ньому (на жаль, не зовсім грамотно!) написом:

**В честь
Іванові Франкові
Гуцульщина
1916 — 1926**

З. Є. Нецало: Світанок в Карпатах

Пам'ятник лежав під кущем, бо польська влада не дозволила його відкрити.

Ми оглядали, слухали, пригадували і комбінували відомі нам факти з Франкового життя.

Ми полюбили його в цю хвилину за його любов до природи, за духа непосидючого, за мандрівки далекі по всіх усядах нашої країни.

— Якось дивно, — заговорив наш "учений", — що Франко, поет такого палкого серця, любив якраз холонокровні риби та бліді "безкровні" гриби. Я читав раз, що в його хаті було на стінах повно різних картин з рибами.

Це зауваження було таке комічно несподіване, що викликало бурхливий регіт. Тільки Остап був спокійний і поважний.

— Як тобі сказати?.. — кинув він по хвилині задуми. — У кожній стихії є своєрідна краса. Вода промовляє до нас чимось могутнім, первісним. Буває, що відчуваєш, ніби вода тебе заворожує. Отак не раз цілими годинами слухав би Черемошове шуму, стежив би, як він рветься все далі й далі. Не в самих рибах річ. — Або гриби. Гадаєте, Франка манила тільки ужиткова сторінка збирання грибів? Хто має видюче око, той бачить і в грибах дещо більше. А втім у риболовлі та грибовборі проявляються сильні атавістичні інстинкти. У цьому є в поета, крім поетичної сторінки, щось туге селянське, таке властиве Франковій вдачі.

Франко любив природу як дитина села. Тяга до мандрівок прокинулася у нього вже в останніх роках гімназійної науки. Після закінчення сьомої класи він пустився вперше в даль-

ний мандрівку, а в 1884 р. брав участь у великій студентській мандрівці від Дрогобича до Ворохти. Тоді то й склав поет відомий вірш "В дорогу", що став згодом улюбленою піснею українських пластунів. Куди тільки не мандрував Франко, де не проводив літніх місяців! Бував і на Гуцульщині, і в надністрянських околицях, і на Поділлі, і в Києві золотоговерхому... Тим то невичерпане було в нього джерело пізнання природи і людей. Живому зв'язкові з природою треба завлячувати те, що описи природи, на які така багата творчість Франка, мають в собі стільки невимушеної краси. Немає в них нічого штучного ні сентиментального, натомість є глибоке підчуття сили, що пульсує в живому організмі природи. Франко ніколи не стратив цього живого чуття в відношенні до природи, це ви ствердите самі, коли будете читати його твори.

За Д. К. ("Дорога")

* головатиця — лосось, що живе у Дунаї та Черемоші.

Ваші заощадження складайте, а позички на всякі потреби беріть у фінансовій установі, що їй на ім'я:

**УКРАЇНЬСЬКА ФЕДЕРАЛЬНА
КРЕДИТОВА КООПЕРАТИВА
"САМОПОМІЧ" У ДІТРОЙТІ**

ТРИ БЮРА ДЛЯ ВАШИХ ПОСЛУГ

НА ЗАХОДІ МІСТА
7346 Michigan Avenue
At Tarnow
Detriot, Michigan 48210
Tel.: 841-2390

У ВОРРЕНІ
28792 Royan Road
Warren, Michigan 48092
In The King Plaza Just South of 12 Mile Rd.
Tel.: 573-7074

ГОЛОВНЕ БЮРО
11838 Jos. Campau Avenue
Hamtramck, Michigan 48212
Tel.: 891-4100

Щадіть — Позичайте — Обезпечуйтеся.

**В травні — місяці СКВУ
забезпечім фінансову базу дії СКВУ!**

НАША АКЦІЯ В ОБОРОНІ ПЕРЕСЛІДУваних

В останніх місяцях в Україні щораз більше переслідують усіх тих наших відважних жінок і чоловіків, які намагаються ставити чоло советському окупантові. Зокрема підпали тепер під атаку члени Групи сприяння виконанню Гельсінкських угод. А вимога цих членів Групи була і є лише та, щоб советська влада дотримала підписаних міжнародних угод. Це і є цілий "злочин", за який арештують і переслідують.

Пл. юначки з Торонта — учасниці демонстрації в обороні політичних в'язнів під советською амбасадю в Оттаві, 1975 р.

Розуміється, ці останні події та відважне протиставлення большевицькій владі викликало багато протестів та акцій української спільноти поза межами України. Мова не лише про демонстрації чи зібрання, але й те, щоб усіма способами інформувати та переконувати західний світ про потребу обороняти переслідуваних членів Групи сприяння виконанню Гельсінкських угод. Українські центральні, жіночі та студентські організації помістили відповідні заклики і доручення до своїх членів, щоб писали звернення до президентів чи прем'єрів

країн поселення в імені своїх організацій чи особисто з проханням заступитися в уряді СССР за арештованих, щоб писали до ООН в цій справі, як також до членів парламентів, до редакцій газет тощо.

Наші часописи навіть подавали зразок такого листа та до кого його адресувати. Не знаємо, скільки наших організацій чи окремих людей виконало цей свій мінімальний обов'язок. Який він малий та легкий в порівнянні з тим, що платять за оборону гідності людини переслідувані в Україні.

А чи виконали його Ви, друзі юнаки і юначки? Скільки листів і телеграм вислали досі юнацькі пластові з'єднання у вільному світі?

МОВО МОЯ

Моя повнозвук, гаряча плоть,
Мово —
лиш із кров'ю хіба
серце і тебе розколоть!

Буйна тополе
З глибини коренем
і співливістю листя, —
бурі не поломали,
чи ж гусені об'їсти!

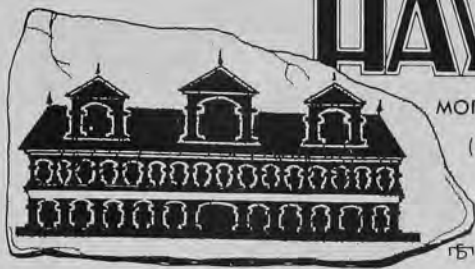
Ні! — злидарям,
що твоєї цураються вроди,
ні! — недорікам,
ні! — войовничим міщанам,
що рідному в очі плюють, —
духом калікам...

Води без русел!
Вітри — без роздолів!
Дерево — без серцевини! —
Так і народ мій
без мови своєї...
без України.

Володимир Коломієць

Не забуваймо про переслідування в Україні!
В травні — місяці СКВУ
посилім оборону людських прав у СССР!

НАУКА

МОГИЛЯНСЬКА
АКАДЕМІЯ
(XVII ВІКУ)

НАУКОВЕЦЬ — ПОЕТ — ПЛАСТУН ПРОФ. ВОЛОДИМИР ЯНІВ

Професор Володимир Янів, ректор Українського Вільного Університету, лицар Ордену св. Григорія Великого, провідник Українського Християнського Руху, відомий науковець, а поруч того не менше відомий поет-лірик, пласту́н від юнацьких років свого життя.

Він вступив до Пласту ще у 1921 році, а як студент — провідник українського студентського руху на Західніх українських землях став одним із передових старших пласту́нів, які своєю особовістю захоплювали і потягали за собою молодь.

Він очолював Улад Старших Пласту́нів, дописував до пластових журналів “Молоде Життя” і “Пластовий Шлях”, таборував і мандрував по Карпатах із друзями з куреня “Лісові Чорти”, членом якого він є до сьогодні.

Хоча тепер він широко знаний науковець — психолог та соціолог, ректор єдиного вільного українського університету, член Наукового Товариства ім. Т. Шевченка — він ніколи

Володимир Янів

не зриває зв'язків із Пластом та всюди підкреслює свою приналежність до нього.

Недавно проф. В. Янів випустив із друку нову збірку своєї лірики п. з. “Життя”. Це вже четверта збірка його поезій, але між третьою п. з. “Шляхи” і теперішньою проминуло 20 років, коли проф. Янів всеціло віддався науковій праці.

Збірка “Життя” появилася рівно у 50-річчя від першого друкованого вірша В. Янева в юнацькому пластовому журналі “Молоде Життя”. Проте всі читачі та критики нової збірки підкреслюють, що своїм духом і своїми мріями пл. сен. В. Янів далі залишився незмінно молодим. Чи не тому, що ціле життя він був і залишився пласту́ном?

Але навіть коли це не у 100% правдиве — ми радіємо, що така визначна й провідна людина, яка вміє получити стільки зацікавлень і талантів, є в наших пластових рядах.

О. К.

Н. ШОНК-РУСИЧ

На обкладинці травневого числа "Юнака" бачимо Святого Юрія, виконаного грав'юрою по металі, роботи відомого нашого мистця і приятеля молоді Константина Шонк-Русича.

Він належить до небагатьох наших мистців, які займаються рідкою технікою емалії. У ній він виконує щораз більше творів і щораз більше він відомий серед чужої та української публіки.

Константин Шонк-Русич уродженець Житомирщини, студіював у Києві кіномистецтво, а згодом працював як театральний декоратор. Після переїзду до США Шонк-Русич поселився спершу в Чикаго, а потім у Нью-Йорку, де живе і тепер.

Тепер він вповні посвятився мистецтву емалії і нею виконує різні твори. Особливо цікаві його скульптура, за які одержав вже кілька перших нагород на виставках у "Вашінгтон

Сквер" у Нью-Йорку. Шонк-Русич працює при допомозі трьох різних технік виробів з емалії та взорується зокрема на працях взористої емалії з часів Княжої Русі. Свої ідеї до мистецьких праць черпає він із природи та історичних мотивів, з побуту і релігії.

Наш мистець працює пильно і вдосконалює свою техніку. Він мав уже ряд виставок по більших скупченнях українських поселень, як у Чикаго, Дітроїті, Торонті, Філадельфії й на західному побережжі у Лос-Анджелесі та Голлівуді.

Крім цього, мистець має завжди одверту для цікавих крамницю, яка тепер міститься на 7-ій вулиці в Нью-Йорку напроти церкви св. Юра. Він незвичайно охоче показує техніку емалії та бажає вивчити цього рідкого мистецтва ту нашу молодь, яка має до цього зацікавлення. З цим наміром мав він цього року виставку та показ праці в емалії у Пластовій Станиці Нью-Йорку, а тепер радо дав до використання у нашому журналі свою грав'юру Святого Юрія, якого він залюбки в різних техніках виконує.

О. Кузьмович

Валентин Мороз

ПРИСВЯТА

Ой, мабуть, мамо, що кров твоя
Пахла прив'яленою травою,
Коли божеволію часто я
На синім коні в степовому розвою...
Ой, мабуть, мамо, твоє молоко
Було настояне на молочаю,
Коли, донесхочу напившись гіркот,
Я сонце червоне в степах зустрічаю.
І, ноги поранивши об стерню,
Біль свій тамую зеленим соком.
І не виню, не виню, не виню
Долю свою — непомірно глибоку.
Бо та непомірність — жага степова,
Моя неминучість і неповторність.
Така ж, як столочена кіньми трава,
І сині дороги в чотири сторони...

Із збірки "Ми — земля"

С. Караффа
— Корбут

Степан Чарнецький

МОЇЙ МАМІ

Пішов я в світ...
Туга за руку вивела із хати,
Яксь нестримна сила рвала в даль;
Я йшов престоли царські здобувати,
Я вірив в себе, вірив в світ. А жаль
І смуток гордо кинув за собою.
Й тебе я кинув...

А мені в дорозі
Світло ясно сто промінних зізд,
І син твій, мамо, не дрижав в тривозі,
Йшов сміло в сонце, до орлиних гнізд...
І блідли мої зорі, гасли тихо,
Я сам зривав їх, розбивав, гасив;
Дорогу темінь стала залягати,
Одна зоря мені остала...

Мати!

Та зоря — ти! Хоч нас ділили милі,
Шумів між нами океан розлуки —
В годині яви, в сну томлячій хвилі
Чую на скроні твої добрі руки...
Тому не вернусь втомлений з дороги,
Хоч як об камінь окривавив ноги,
Хоч йдуть зо мною бур весняних втрати
Хоч доганяють якісь тихі жалі —
І доки будеш ти мені сіяти,
Я піду далі!..

Пластун є ощадний...
 (4-та точка пластового Закону)
 ...добре також коли щадить в українській установі
 нагоду до того дає: **Кредитівка "Самопоміч"**
558 Summit Ave., Jersey City, N.J. 07303

Малоді Пєро

Повторена субота

Тая Шевченко

Це оповідання Таї Шевченко (13 років), учениці Школи українознавства в Нобл Парку (Він.), недавно дістало третю нагороду (разом з Галиною Кравченко за інше оповідання) на 2-му Конкурсі молодечої творчості, що його проголосив Літературно-мист. Клюб у Мелборні.

Був ранок, і сонце визирало з-поміж не цілком закритих фіранок мого вікна. Я вискочив з ліжка, відкрив занавіски та вікно. Сухе повітря наповнило мою кімнату. Але щось було не впорядку... Повітря здавалось тяжким сьогодні, таким, як у закритій кімнаті буває вліті у школі...

Згадавши, що сьогодні була субота, вільна від науки в українській школі, і що я пообіцяв товаришам піти з ними плавати на дошках, я забув про моє неприємне передчуття.

Я скоро вдягнувся і пішов у кухню. Мама саме роздавала сніданок, тато читав ранішню газету, а молодші сестри Христя та Ліза забавляли малого брата Олесь. Я привітався, сів біля стола і почав снідати.

— Дивіться, який гарний день сьогодні! — сказала мама.

— Так, чудовий! — погодились дівчата, тільки я мовчав.

— А ти, Миколо, не думаєш, що сьогодні чудовий ранок? — спитала мене мама сміючись.

— Ні, сьогодні задішно на цю пору весни. Щось мені погано, навіть тяжко дихати.

— Не вигадуй, хлопче! Це якраз добра нагода тобі покупатися з хлопцями! — сказав тато. Я поглянув на Христю, яка дотепер сиділа тихо, та закрив очі. Я знав, що вона скаже. І справді, вона захоплено вигукнула:

— Мамо, я все, що задано, поробила ще вчора, а сьогодні так гаряче. Чи я можу також піти з Миколою?

Ця крутішка завжди вміє переконати маму і добитись свого!

— Але Христинко, ти лише маєш тринадцять років, ти не можеш плавати сама з хлопцями. Вони попливуть у море, а хто за тобою пригляне!

— Я також вмію плавати, і Микола лише на три роки старший від мене! — переконувала Христя, посміхаючись. — І я також можу за-

просити Женю та Галю! — вона ще додала на мою біду.

— Ну, якщо ти аж так хочеш, то можеш іти, тільки не сама! — погодився тато. Я затримав віддих. Що мої товариші скажуть, коли я приведу малу сестру? Тепер було вже запізно міняти думку батьків. Але я мусів би якось змінити цю ситуацію. Я якраз наважився боронитися і майже відкрив рота, коли Олесик як завершить на весь голос — він перекинув кашу. Мама стала виказувати Лізі за те, що вона всунула ложку каші Олесикові в ніс, замість до рота. Лізі кожного разу таке трапляється. Олесь несамовито кричав, і цієї суботи я не міг цього Лізі простити.

Тато швидко зник з кімнати та поїхав кудись автом. Мама сказала Лізі помити посуд, а сама винесла Олесь, щоб поміняти замазаний одяг. Я обернувся до Христі і трохи не вдарив її у ніс. Вона посміхнулася так, як той, хто виграв бій проти ворога. Я відкрив рота, щоб їй добре вказати, але вона швидко спитала:

— Як ти думаєш, що я маю краще вдягнути: чорні шорти чи синю спідницю?

— Христю, — сказав я, пробуваючи контролювати свій гнів, — чи тобі не краще піти до Жені або Галі та пограти у теніс?

— Ні, я сьогодні хочу і буду плавати! — відповіла таким голосом, що я знав, що вона вже не змінить своєї думки.

Я пішов до своєї кімнати, взяв рушника і знайшов маму. Вона кінчала передягати Олесь. Я обережно закрив двері, щоб Христя не чула, і підійшов до мами. Це, я знав, була моя остання нагода:

— Мамо... — почав, але вона мене перебила.

— Сину, я знаю, що ти не хочеш брати Христі з собою, мені подібне бувало з братом, але мусиш навчитися доглядати за сестрою. — Я схилив голову та сказав:

— Але мої товариші будуть сміятись з мене.

— Миколо, тато сам каже, що ти мусиш частіше бувати із сестрою.

— Так, мамо. І до побачення! — відповів я і швидко пішов до дверей.

— Ну, дивись, Миколо, доглядай за сес-

трою, бо в морі все щось може статись!

— Так, мамо! — і я скорше пішов з кімнати.

Ми йшли по березі моря, і я вже бачив товаришів, які сиділи геть далеко, аж біля скель. Христя йшла біля мене тихенько з повною торбою речей: капелюх, різні креми, щітки, гребені, повно одягу. Ой, що за "фасонна панна!" — подумав я. Я тільки мав рушника та дошку. Підходячи до гурту хлопців, я вже бачив, що всі дивляться з насмішкою на нас.

— Миколо, "бебі сітінг" сьогодні?! — один мигнув до мене. Я підніс плечі та розвів руками:

— Батьки наказали.

Але ми швидко забули про Христю. Марко приніс нову дошку, і всі хлопці зацікавлено розглядали її. Ми всі кинулись у хвилі і попливли в море. Христя лишилась сама у воді далеко від нас. Ми кидались на хвилі, намагались зловити найбільшу, стати на дошку і нестися на ній. А хвилі побільшали, небо захмарилось, вітер дув сильно, нас несло все далі в море. Мені стало страшно, я заплющив очі та раптом згадав про Христю.

Я знав від самого ранку, що щось погане має статись сьогодні. А хвилі котилися горами на нас, скидали з дощок, перекидали, тиснули на дно. Я з усіх сил боровся, плив то під, то над водою; щоб швидше допливти до того місця, де залишили Христю. Коли міг, кричав:

— Христю, де ти?! Раз мені почувся тоненький голос: — Я тут, я тут., а решту слів вітер поніс у море... Мені було тяжко дихати, ніс і рот заливало водою. Знову хтось кликав:

— Миколо, Миколо! — але то був певно вітер. У морі стало так темно, що я не бачив

нічого перед собою. Раз я чіпнув щось, наче людську руку. Мені здавалось, що я боровся з хвилями вже пару годин, мої руки та ноги стали чужі та холодні, я їх не чув. Раптом я торкнувся когось та сильно вхопив руками:

— Христю, це ти? — я пробував казати, та в мене пропав голос і я насилу вимовив: "Так, це я, Миколо, поможи...".

Я схопив її за плечі, підняв, але її голова вже звисла назад... На нас ішла величезна хвиля, я знав, що не подолаю її, що це вже кінець. Хвиля нас накрила, потягнула вниз з такою силою, що я не пробував боронитись. Перед очима стало все чорне, вода залила горло, ніс, не було чим дихати, і я не чув більше нічого...

Я одкрив очі, сонце світило, мама заглянула в кімнату та сказала:

— Вставай, сину, сьогодні субота, і ти збирався йти плавати з товаришами!

Я піднявся, попробував всі свої кості. Все було ціле. Ранок був такий теплий, як у всі попередні весняні дні. Я став та пішов у кухню, всі снідали. Я подивився на місце, де кожного ранку сидить Христя, але її там не було. Моє серце схопили холодні пальці страху.

— Де Христя? — наважився я спитати маму.

— Поїхала до бабусі вчора увечорі, хіба ти забув? Моє серце скочило з радості. Це був лише поганий сон. Я якраз хотів сказати батькам про сон, як Олесь закричав на весь голос. Мама почала сварити Лізу, тато зник з дверей, кажучи, що буде дома о шостій вечора. Ліза пішла мити посуд, а мама вийшла з Олесем. Я посміхнувся, прикусив губу та подумав:

— Я, мабуть, буду мати повторену суботу.

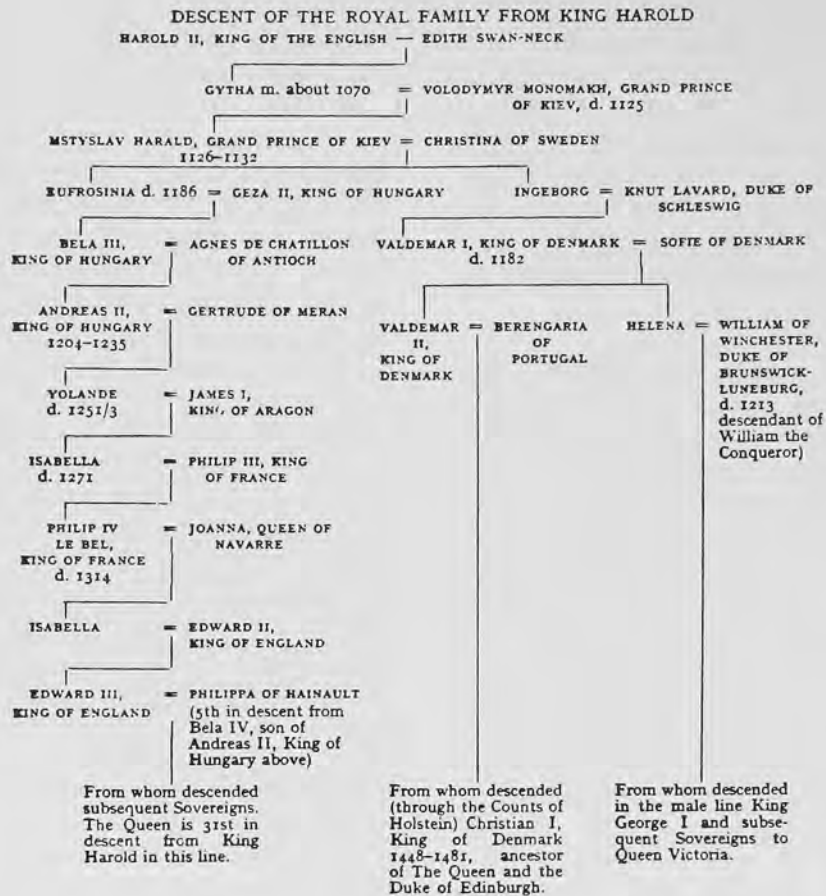
27. V. 1976 р.

Травень – місяць СКВУ

Неділя, 1-го травня — день молитви в наміренні
переслідуваних в Україні

ЩЕ ПРО КНЯЗЯ ВОЛОДИМИРА МОНОМАХА І КОРОЛЕВУ ЄЛИСАВЕТУ II

У "Юнаку" ч. 3 березень ц.р. трапилася помилка у статті "Двадцятьп'ятьріччя коронації Єлисавети II — 31-го покоління русько-українського роду Мономаховичів". На стор. 5 сказано, що теперішня брітанська королева Єлисавета II належить до 31-го покоління великого князя Володимира Мономаха і княгині Гіти, доньки англійського короля Гарольда II-го, а син Єлисавети, брітанський наслідник престолу Чарлз — до 32-го покоління. Ця інформація, яку ми взяли наборзі із статті з неточними даними, невірна. Королева Єлисавета II є 30-им поколінням кн. Володимира Мономаха і Гіти, а принц Чарлз — 31-им.

Побіч друкуємо виїняток з родоводу перших десятиох поколінь Гарольда II, батька Гіти і тестя Володимира Мономаха. З родоводу бачимо, що одна з доньок Гарольда, Гіта, була одружена з Володимиром Мономахом. Вони мали вісім синів та три доньки. І син Мстислав, великий київський князь, одружився із шведською принцесою Христиною — донькою коро-

ля Інге. Вони теж мали 11 дітей, п'ять синів та шість доньок. З них одна донька — Євфросинія була одружена з королем Угорщини Гезою II, а друга — Інгеборга із Кнудом Лавардом, дюком Шлезвігу (нині провінція у Західній Німеччині). Зліва внизу родоводу сказано, що Єлисавета II належить до 31-го покоління Гарольда II, а не кн. Володимира Мономаха. Думаємо, що помилка у згаданій статті з цього сплутання: 31-го покоління Гарольда II з 30-им кн. В. Мономахом. Родовід передруковуємо з офіційного родовідника англійських королів Дебретта, том 164, друкованого саме в 900-ту річницю бою під Гейстінгс, у якому згинув король Гарольд, батько Гіти і тесть Володимира Мономаха. У книжці на ст. П.15 — П.17 є стаття "Король Гарольд і його родина", з якої беремо родовід. Статтю підписав ініціалами П. В. М-С начальний редактор родовідника, відомий англійський генеалог.*

* P. W. Montague-Smith

ЛІТНІЙ СЕМЕСТР УКРАЇНСЬКОГО ВІЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ

Будинок Українського Вільного Університету в Мюнхені

Вліті 1977 року відбудеться, як і минулими роками, у Мюнхені, Німеччина, ряд курсів та викладів в Українському Вільному Університеті. Це напевне цікаве для наших старших юнацьких читачів, і тому подаємо коротко інформації про ці курси.

1. Літній семестр на двох факультетах — філософічному і правничих та суспільно-економічних наук — буде тривати **від 1 липня до 31-го серпня**. Оплата становить 700 нім. марок (приблизно 280 ам. дол.).

2. Педагогічний курс, призначений для вчителів українських шкіл і виховників молодечих організацій, відбудеться **від 18 липня до 12 серпня**. Оплата 300 нім. марок.

3. Англomовні курси з програмою викладів про Східню Європу влаштовують спільно Український Вільний Університет і Центральний Мічигенський Університет. Учасникам курсів обидва університети зараховують семестральні години.

4. Курси українознавства для студіюючої молоді та учнів вищих клас гімназій. Другий з черги курс відбудеться **від 18 липня до 5 серпня** у Мюнхені. Оплата 100 нім. марок.

У Мюнхені можна жити у гуртожитку — оплата місячно 400 нім. марок.

Зголошення на літній семестр і на всі курси УВУ можна слати на адресу:

Ukrainische Freie Universitat,
Pienzenauerstrasse 15,
8000 Munchen 80 BRD
West Germany

УКРАЇНСЬКА ЛІТНЯ ШКОЛА В ГАРВАРДІ

Цього року, як і минулими, у Літній Школі Гарварду в США будуть Курси Українознавства.

Проте мають вони цим разом інший формат та поважно зредуковані оплати.

Курси триватимуть лише чотири тижні, **від 28 червня до 25 липня**, а викладачами будуть: **д-р Б. Струмінський** — українська мова, **д-р Г. Грабович** — українська література і **д-р О. Субтельний** — історія України. Для спеціальних додаткових тем запрошені окремі фахівці.

Курс української мови буде поділений на 2 окремі програми: для початківців і для заавансованих студентів. **Кожний курс кредитований і дає 4 кредити**. Студент може вибрати лише 1 курс з трьох названих угорі, а 2 курси буде слухати на некредитованій базі.

Оплата за Українську Літню Школу в Гарварді становитиме **361.00 дол.** Ухвалою ГЕ ФКУ студент буде звільнений від оплати за навчання (вона в Гарварді звичайно становить 350.00 дол. за один курс), а на покриття коштів навчання студентів ГЕ ФКУ роздобуватиме фонди серед добродіїв в українській громаді, зокрема в об'єднаннях професіоналістів.

Зголошуватися на Літню УШколу можуть усі, що здобули середню освіту (закінчили гайскул) або є в каледжі (андерграджуейт чи постграджуейт) на адресу:

HARVARD UKRAINIAN RESEARCH INSTITUTE
1581 - 83 Massachusetts Avenue,
Cambridge, Mass. 02138
Tel.: (617) 495-4053

МОВА

*О рідна мово! Пружна і дзвінка,
Настояна на бурях і співаннях
Та на щемлінні в стомлених руках,
Налита соком болей і кохання,
Пропалена пожежами повстань,
Сполощена в ріці людської крові...
Ти крик людських страждань і сподівань,
Співуча мово, сонцеструнна мово,
Ти в могутнім світлі, він в тобі,
А зверху сонце — сонце ясноchoле,
Хай рве біду людську, на шмаття рве
І сіє-сіє долю калинову.
Нехай тривожить землю веснограй,
Хай колихають трелі солов'їні,
Ти чуєш, чуєш? Громово лунай
Вогненным кличем? Слово України!
В колосся мов земних себе вплітай,
В народні мрії дужо доливай
Величний голос, голос України!*

ЮНАЦЬКИЙ МАРШ

Музина: Степан Спех

Марш

С А

Кня-зів і геть-ма-нів у-ну-ки Бать-ків не-по-кір-ли-вих

Т Б

ді - - - ти до світ-ло-ї йде-мо ме-ти, до ме-

стес.

стес.

ти, Го - то - ві на смерть і на му - - - ки, За

до - лю на - ро - ду зго-рі - - - ти, От-чиз-ні жит-

Приспів:

тя при-не-сти. От-чиз-ні жит-тя, жит-тя при-не-сти. За

Від Реданції: З нагоди появи збірки поезій пл. сен. В. Янева п.з. "Життя" український композитор Степан Спех унлав музику до "Юнацького маршу" поета, який був поміщений у збірці "Шляхи".

Пл. сен. Янів переслав нам ноти та текст до редак-

ції з проханням помістити на сторінках нашого журналу. Робимо ще з радістю і надією, що саме тепер винористають цей марш і вивчать у літніх таборах усі наші юнаки й юначки, а при цьому довідаються про нашого визначного пластуна — автора маршу.

Князів і гетьманів унуки,
Батьків непокірливих діти —
До світлої йдемо мети,
Готові на смерть і на муки,
За долю народу згоріти,
Отчизні життя принести.

За честь, волю, славу,
За предків, за рід
В юнацьких ми лавах
Рушаймо в похід!
Отчизні служити —
Це наша мета,
Веде нас Спаситель
І Діва свята.

В маркоті в'язниць і підвалів,
В тайзі і у тундрі Сибіру
За нас умирали брати;
Сьогодні ми — месники встали
— За край наш, закон і за віру
В поході нестримні гурти.

За честь, волю... (Приспів)

Нас кличуть степи й полонини,
За нами сумують трембіти
І знаєм єдиний лиш шлях:
До рідних ланів України,
Де тирса й вишневі квіти,
Де співи пташині в галях.

За честь, волю, славу... (Приспів)

Священна любов нас взиває
До праці, науки, посвяти,
— Любов нам роз'яснює путь
На ясній зорі, — до краю,
Де тужить покинута хата,
Де діти й діди на нас ждуть.

За честь, волю... (Приспів)

Із попелу згарищ, руїни,
З просоння пробудим країну,
Оновимо Київ і Львів!
І радісно й гордо полине
Із сіл, городів і святинь
Угору могутній наш спів!

За честь, волю, славу... (Приспів)

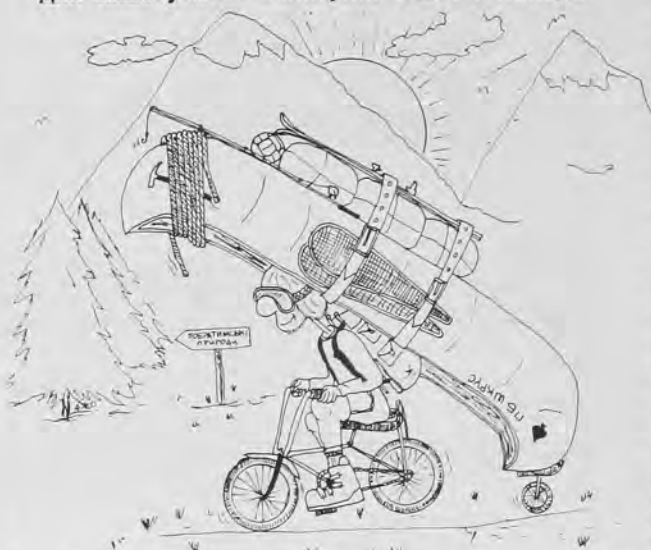
У вільній святій Україні
— Наш радісний сміх і всі мрії
І руки до праці і ніг.
Забудеться біль і загине
І віру наш запал посіє,
Що зрушимо з місця весь світ.

За честь, волю... (Приспів)

Мюнхен, 1947

МАНДРІВНІ ТАБОРИ ПОБРАТИМІВ — 1977

для пластунок і пластунів США і Канади

1. **Мандрівно-вишнільний табір** відбудеться від 7 до 13 серпня в Адірондек Стейт Парку, Н. Й. для юначок і юнаків віком від 14 до 21 років.
2. **Водно-мандрівний табір (схід)**, 15 — 21 серпня, в Алгонквін Парку, Онтаріо, Канада для старшого юнацтва і ст. пластуництва.
3. **Водно-мандрівний табір (захід)**, 15 — 21 серпня, Суперіор Нешенел Форест, Міннесота для старшого юнацтва і старшого пластуництва.

Зголошення приймаємо тільки до 7-го червня 1977 р.

Пишіть на адресу:

Andrew Fylypowych
617 Hull Avenue,
Westchester, Ill., 60153
U. S. A.

ПРОСИМО ВИБАЧЕННЯ

На обкладинці "Юнака" ч. 2. 1977 помістили ми фотографію пам'ятника Лесі Українці — в Гай-Парку в Торонті, не подавши автора статуї. Автором цієї скульптури є славний мистець Михайло Черешньовський.

Помилково подано (дивись Юнак ч. 3, стор. 11), що автором рецензії "Намисто співає" є Олесь Кузишин, а її написала О. Кузьмович. Просимо пробачити нам ласково цей недогляд.

Реданція

СТОРІНКА ГУТІРОК

УКРАЇНСЬКЕ ЛЕТУНСТВО В РОКАХ 1918-20 (за календарем "Червоної Калини" на 1923 рік)

Вважаємо, що одним із найкращих засобів для проведення гутірки в юнацькому гуртку є подання у формі дискусії матеріалу, який цікавить юнаків і який є на їхньому рівні. Чим юнацтво цікавиться і в якій формі воно сприймає даний матеріал — це дуже важливі питання для дальшого розвитку нашого Пласту. А відповідь на них можна б знайти в матеріалі, який юнацтво вживає в гурткових гутірках. З цієї причини прошу "Юнана" відкрити "Сторінку гутірок", а zarazом пересилаю зміст моєї гутірки для членів мого гуртка "Альбатроси" (гурток Підготовчого Куреня ім. М. Сороки з Сіракуз, Н. Й.).

Першим організатором українського летунства в тому часі був поручник У.Г.А. Франко. Перший летунський відділ був створений із летунського матеріалу, що залишився після відходу з Галичини австрійської армії. Відділ зформовано в Тернополі, але під час облоги Львова його перенесено до Красного, ближче до фронту.

Від листопада до грудня 1918 р. український летунський відділ так розвинувся, що вже почав брати активну участь у воєнних операціях в грудні того року, зокрема розвідки наших летунів були дуже потрібні і корисні для УГА.

Внедовзі з центральних земель України наспіли пілоти і чимало летунського матеріалу, німецького, австрійського і російського. До групи летунських старшин, які прибули до відділу, належали: полк. Кануків, полк. Губер, сотн. Залозний, сотн. Алелюлін і технічний персонал. Належали сюди також галицькі летуни, як: хор. Масикевич, пор. Заславський, Куши, пор. Гусицький, пор. Томенко, пор. Земик, пор. Басан, пор. Фостаковський, пор. Огар, пор. Люпуль, чотар Шепарович, хор. Нестор, хор. Швець і технічний персонал.

Начальне Командування УГА назначило полк. Канукова командиром українського відділу. Кануків організує три летунські сотні: бойову, розвідчу, направчу. Відділ робить лети на фронт кожного дня. Окрім того, впроваджено теоретичні і практичні курси летунства для старшин.

Коли 5 лютого 1919 р. полк. Губер на курсі демонстрував летунську бомбу, вона експлодувала в його руках і вбила вісьмох старшин. Той випадок сповільнив розвиток праці українського летунства.

Однак праця українських летунів скоро починає посуватися вперед, бо твориться ще одна сотня під командою пор. Хруща. База нашого летунства була в Стрию; з неї наші літаки постійно вилітали на південний фронт.

Відворот УГА спричинився до втрати багато летунського матеріалу та летунів. Полк. Кануків розбився під Зборовом під час лету до Тернополя, а три літаки вислано на Закарпатську Україну, де їх інтерновано.

При переході УГА за Збруч багато летунського матеріалу знищено, бо було неможливо його перевезти через ріку.

За Збручем українські летуни організували дві летунські сотні, бойову і розвідчу, які допомагали УГА в поході на Київ.

У 1919 році протягом цілого літа й осені українське летунство бомбардувало північно-східний большевицький фронт та південний денікінський.

Під час тифу обі сотні злучено в одну бойову розвідчу одиницю під командою Хруща. Вона брала участь у різних боях, а на зиму вона перенеслася до Одеси, щоб приготувитися на весну 1920 року до бойової акції.

Навесні 1920 р. вирішено її перенести на баз в Києві. Однак їй не довелося перебувати довго, бо вже по трьох тижнях вона залишила Київ і злучилася із УСС-ми в Бердичеві, щоб брати участь у бойових акціях проти польського фронту.

Коли большевики договорилися з польським урядом про спільний мир, польсько-большевицьке військо перехресним вогнем розбило українську летунську сотню, що була завантажена в поїзді на станції Козятин, де й прийшов її остаточний кінець як бойової формції. Однак ідея українського летунства не загинула в Козятині.

Ми, українські пластуни, мусимо зробити все можливе, щоб спричинитися до розвитку зацікавлення летунством і простірною технікою транспорзації та комунікації, якщо серйозно думаємо про велике майбутнє українського народу.

Пл. розв. Іван Гвозда
Гурток "Альбатроси", Сіракуз, Н. Й.

П. С.: Всі юнани, які цікавляться летунством та простірними ракетами і т.д., нехай пишуть на мою адресу, що б організувати відповідний гурток. Моя адреса:

111 Fireside Lane
Camillus, N. Y. 13031
USA

Оселя святкувала своє 25-річчя. Боже, скільки то молоді протаборувало тут упродовж цього чвертьліття! І ось тепер, у цей ювілейний рік, з'їхались тут сотні чи й тисячі тих, що провели на цій оселі не одне й не два літа. Зустрічались, згадували, ходили по всіх закутках і оповідали одні одним, де що було, що змінилось... Та ось почулись свистки з усіх кутків оселі, а гучномовець заповів, що відкриття зустрічі відбудеться на головній площі. Появились перші колони юнаків і юначок, які сходили на площу зі своїх таборів у лісах. На чолі колон — знамена. На устах — пісня.

З долини, зі своїх куренів виходять новаки й новачки. Спереду їхні братчики та сестрички, далі ройові з тотемами, а за ними старше новацтво, а далі малесенькі діти, які вперше тут таборують без тата й мами. Вмаршували й усталились на площі. На трибуні — пластовий провід і гості. Залопотіли високо на щоглах прапори. Віяв приємний вітерець, і погляди всіх неслись угору — на прапори, до неба і в гори. Та ось скінчились промови і впав наказ:

— Тепер кожна пластова частина відмаршує і засадить на призначене їй місце своє деревце.

І кожний курінь, і кожне гніздо перейшли до того місця, де була табличка з їхньою назвою, і посадили там молоде деревце. За десять-п'ятнадцять років ця величезна спортова площа буде обведена гарною алеєю, будуть у

ній лавочки і може навіть фонтани з питною водою.

Ввечорі у великій долині палала ватра. Сиділи всі на схилах природного амфітеатру — співали, слухали... А біля вогню з'являлись все нові пластуни і пластунки — колишні коменданти, колишні таборовики. Ділились своїми споминами й думками. Ось гурток молодих сеньйорок, які таборували тут 25 років тому як новачки. Тепер вони зустрілись і "на коліні" склали коломийки про ті часи...

Зеня поглянула на годинник — 11:45. Відділилась від сусідів і швидко пішла в напрямі лісу. А там — вузькою званою стежинкою — піднімалась то вгору, то вділ. Як і 15 років

тому, так і тепер ця стежка була добре втоптана і звивалась попід галуззям смерек. Її ж щоліта втоптують маленькі ноженятка новачок і новаків, бо веде вона до їхнього улюбленого місця — до криївки, де вони майструють, збирають шишки і слухають оповідання.

Зеня йшла і згадувала, як це було тоді, 15 років тому...

Ішов дощ, і день у таборі юначок був невеселий. Ледве дочекались до обіду. Ось уже чути гуркіт трактора, що везе їм з таборової кухні обід. Юначки завжди радо відають цю подію, хоч би й тому, що трактористом є веселий ст. пл. Ігор, а ще також і тому, що він привозить їм пошту. А сьогодні допомагати йому приїхали ще й два братчики. Братчик Нестор підійшов до Зені і передав їй записку. Відійшла вбік і прочитала:

— Зеню! Лідо! Чекаємо вас вночі о 12-й годині біля криївки. Дуже важливе. А. і Р.

Показала записку Ліді.

— О, Боже! Я боюся! Нас зловлять!

Почали шепотіти і хіхикати. А що до вчора було ще далеко, то шепотіли й хіхикали цілий день і таки вирішили піти на зустріч.

І в 12-й Зеня й Ліда сиділи вже при маленькому вогнику. Були Аскольд і Ромко, а також Христя, що вже стала сестричкою в таборі новачок. Розказували про свої табори, про комендантів, про пригоди.

— Це вже моє п'яте літо тут.

— А моє шосте.

— На другий рік поїду на Новий Сокіл...

— А я на морський табір.

— Не можу дочекатись, щоб стати старшою пластункою. Я б хотіла бути раз бунчужною.

— А цікаво, що ми будемо робити за яких 15 років. Може, будемо знову тут — вже сеньйорами?!

— От, домовірюся, що вліті за 15 років ми всі зустрінемося тут котроїсь ночі о 12-й.

— Треба буде вирубувати смереки, бо ти не влізешся на цю стежку.

— А тебе треба буде візочком везти — так постарієшся, бо мудрий дуже.

Вкінці загасили вогник і разом пішли аж до роздоріжжя, що на краю лісу. Там стояв будинок адміністрації. Вікна були освітлені, і їх скортіло заглянути. В кімнаті проходила гостина — члени адміністрації, комендант юнаків, навіть бунчужна юначок! Вона, правда, стояла вже при дверях.

— Іду вже, бо за 15 хвилин роблю тривогу на збірку. Мушу трохи тих юначок розрухати... — говорила вона. Пан адміністратор задержував її, хотів проводити.

— Буде сполох?! — перелякалась Ліда. — Мусимо добігти перед бунчужною.

Кинулись бігти стежкою до табору, та бунчужна вже відкрила двері і жмут світла впав на стежку. Дівчата саме в час кинулись убік, між дерева. Зеня застогнала і присіла. Бо бо-сховзнулась, і нога страшно заболіла. Бунчужна пройшла попри них і в темноті не завважила.

Зеня ступила крок і, скрикнувши, впала. Ліда, підтримуючи Зеню.

Підскакуючи на одній нозі, якось долізла Зеня з Лідой до шатер саме в час, коли лунав свисток і заспані юначки вибігали зі шатер та уставлялись на збірку.

— Струнко! — закомандувала бунчужна. — Три кроки вперед ходом руш!

Зеня ступила кром і, скрикнувши, впала. Підбігла бунчужна, оглянула ногу і, розпустивши юначок назад до шатер, повезла Зеню

до лікарні. Нога була здомана, і Зеня в неділю поїхала додому.

І адміністрація оселі, і комендантка табору свято постановили більше не робити алярмів вночі, бо це небезпечно.

Це було 15 років тому. А цього року — і Зеня, і Ліда є комендантками таборів на цій оселі — новацького і юнацького. Не тільки вони, але Нестор — комендант табору новаків, а Аскольд — юнаків. І хоч бачаться часто, умовились зустрітись цієї ночі о 12-й годині на старому місці.

І запалили вогник, і говорили про "свої" табори, і згадували, як це було колись. Отак міняються часи.

Л. Ю.

А що ви на це?

ЧОМУ ТИ Є НА ВИШКОЛІ?

(Відповіді учасників вишколу юнацьких виховників 1976 р.)

— Хотіла бачити своїх товаришів і стати впорядницею, бо в станиці нема багато впорядниць.

— Хотіла бачити, чим юнацький вишкіл різниться від новацького.

— Тому, що я дуже цікавлюся Пластом, а в станиці брак виховників — сподіваюся, що вишкіл мені придасться.

— Бо кошовий мене післав, і я хочу бути виховником.

— Щоб я мав обидва виховні ступені.

— Чому ти приїхав на вишкіл?

— Бо було потрібно добрих виховниць у станиці.

— Бо я не мала що в хаті робити.

— Щоб не бути вдома з батьками.

— Бо я знав, що Віра Борис тут буде.

— Бо я маю провадити гурток.

— Щоб кудись поїхати.

— Тому, що я хотіла більше навчитися про виховання юнацтва і не хотіла сидіти дома.

— Бо я мав злих виховників і хотів стати кращим від них.

— Я хочу передати знання, якого вони мені не дали.

ВИШКІЛ ГОВОРИТЬ...

(Уривки з гутірок на тему "Що це Пласт"?)

ПЛАСТ — може відкрити багато дверей.

ПЛАСТ — це банда, яка вчить нас добре битися з муринами та швидко втікати від поліції...

ПЛАСТ — показує, що ми українці...

ПЛАСТ — це забава...

ПЛАСТ — це організація...

ПЛАСТ — це група людей, що орудують молодими людьми...

ПЛАСТ — приготує нас до дальшого життя.

ПЛАСТ — не є щось конкретне, чого можна доторкнути...

ПЛАСТ — дає вдовolenня, заспокоює нерви і приносить щасливі переживання.

ПЛАСТ — не зробить нас переможцями України, але познайомить нас з місцевими спортивними дружинами і тим всім, що діється на світі...

ПЛАСТ — вчить табірництва, життя в природі і так далі...

ПЛАСТ — входить у ваше життя...

ПЛАСТ — це гніздо мурашок, а всі мурашки важливі...

Із газетки Вишколу юнацьких виховників 1976 на "Вовчій Тропі".

"КОЛИ ЗДАМО МАТУРУ"...

Бувши учнями у школах українознавства, всі нарікали на цю "суботню школу". Предмети для них були нецікаві, учитель викладав сухо. Учні вчилися історії України від її початків до 1918 року — цілих одинадцять років.

Разом з цими наріканнями лунали голоси про "зміну", яка настане, коли "ми здамо матуру" і запровадимо нову систему навчання. На цих словах, на жаль, надія на краще майбутнє українських шкіл закінчилася...

Минули роки. Діти з першої класи підростили, і вкінці прийшов рік матури. Всі легко відіхнули, що прийшов кінець усіх мук і страждань. Учні одержали свої матуральні свідоцтва, і за ними закрилися двері школи українознавства.

Я вчу у Школі Українознавства вже четвертий рік. Часто, коли чую розмови старших дітей, пригадую собі ті дні, коли ми були учнями. Ті самі нарікання, ті самі недотягнення. Єдина різниця — те, що нарікають інші учні.

Але де ті всі молоді, надійні сили, що так недавно ще хотіли змінити систему в українських школах? Де ті особи з великим ентузіазмом і знанням? Де ті всі, що закінчили школи в американській системі — в системі, яка може допомогти нашим Рідним Школам? Бачу багато своїх колишніх товаришів-однолітків на різних становищах, активних у різних організаціях. Про школу, на жаль, забагато їх забуло...

Забули вони всі, що без української школи нема українських дітей, без українських дітей немає наших організацій, а без організацій ми, українці, розплинемося в чужому морі. Чи трудно присвятити п'ять годин в тиждень для української школи? Чи нам дійсно байдуже, чи ми будемо українцями, чи не будемо? Чи не було б приємно нам — молодим, що ми допомагаємо у вихованні наступних провідників української громади?

Нашою метою повинно бути передавати любов до України, її величної історії, літератури тим наймолодшим. Ті діти, як і багато з нас, народилися поза Батьківщиною, і тільки через безперервний контакт з нами, через часописи і книжки зможемо збудити в них почуття приналежності до України — її минув-

ЯК СУМКІВЦІ В КАНАДІ ПЛЕКАЮТЬ ТРАДИЦІЇ?

Журнал "Сумківець" — орган православної молодечої організації СУМК, у числі за травень 1975 року помістив між іншими матеріалами про українську культуру і статтю про потреби уводити українські традиції у сучасне щоденне життя молоді. Автор статті Роман Онufrійчук твердить, що серед українців часто можна зустрітися з поглядом, що культура — це сценічні мистецькі імпрези, музеї чи традиції і звичаї, добрі й цікаві та дорогі для "баби й діда", але їм нема місця у житті молоді. А тимчасом відомо, що культура — це життя. Таке гасло взяли собі сумківці для праці в організації і намагаються вводити давні звичаї і традиції у своє щоденне життя, розуміючи, що культура — це стиль цього життя. В культурі віддзеркалюються релігія, світосприймання, мистецтво, форми праці, одяг, харч, норми поведінки — словом цілість життя народу. Якщо культура живе тільки на сцені чи раз у році в певному часі, вона не життєздатна, їй грозить смерть, бо вона не потрібна у щоденному житті.

Сумківці, мабуть, при нагоді одруження Василя Балана — голови крайового проводу СУМК у Канаді — мали змогу побачити старі традиції на його весіллі. Воно було українське не тільки в одягах молодят, дружок і дружбів, не тільки обрядом вінчання, але й цілою своєю атмосферою. Мабуть, на цьому весіллі було оте гарне обдаровування молодят, що його автор подав, вказуючи, звідки звичай походить, пояснюючи його символіку.

У містечку Борисівка біля Києва є гарний звичай обдаровування молодят на весіллі. Дарує дядько молодої, староста (т. зв. "бест мен") чотири роди подарунків: золоту монету, головку часнику, мед, колоски жита й пшениці з

щини, сучасності і майбутності. Бо без знання нашої історії, культури, літератури — ми залишимося мертвою етнічною групою, яка пропаде в мозаїці народів Америки.

Ірина Ясінська

Примітка Редакції: Ця стаття була поміщена у неперіодичному студентському журналі "Призма", який у більшості редагований англійською мовою. Авторка статті — пластунка порушила дуже актуальну тему, особливо для наших читачів, що ходять до шкіл українознавства або саме тепер з кінцем шкільного року закінчують їх матурою.

кусником хліба. Всі чотири подарунки подають в окремих посудинах, при чому за кожним подарунком п'ють тост, бажаючи молодятам здоров'я.

Перший подарунок — золота монета. Подаючи її, староста говорить: "Хай важе подружнє життя буде блискуче й цінне для вас, як золото, і щоб був у вас завжди добробут. Часник — символ сили й здоров'я, хай оберігає вас перед всякими хворобами. Мед даю вам, щоб ваше подружжя в радощах і в горі було нерозривне. Мед — символ солодощів і нерозривної близькості. Даю наостанку найбільший дар, дар, що його потсійно дає людству земля. Хліб і колоски — це символи урожайності землі, плодючості її та українського роду. Хай же ваш рід буде довговічним, щедрим на добро".

Варто, щоб загал української молоді мав на увазі потребу жити щоденно з традиціями свого народу, а зокрема при нагоді особливих моментів у житті таких, як весілля, релігійних святкувань, у яких так багато символіки та її глибини. Це ж не тільки пов'яже молодь з українською культурою, але й постійно збагачуватиме її красою і духовістю народу.

Т. Г.

*Мисливець зготував рушницю,
набоїв запасних у торбі досить,
ніж, сірники, плящина, паляниця.*

*Зарання знову йде,
коли йще туманом сивим
загорнені і луки, і ліси,
коли ще роси не блистять до сонця,
коли ще тиха тишина
лежить на соннім полі непорушно,
звірі бредуть до водотою...*

Квітень 1976.

М. Г.

**Організації й установи!
В травні — місяці СКВУ
вишліть до СКВУ свої членські внески!**

ЧИ ЗНАЄТЕ, ЩО:

ЗМІНА НАЗВИ СКАВТСЬКОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ У США

У місяці березні ц. р. американські газети подали, що скавтська організація в США після шістдесят сім років існування змінила свою назву зі "Бойскавтс оф Америка" на "Скавтінг ін Америка".

Чому така несподівана зміна? Пояснюють це тим, що деякі групи вважали назву образливою і дискримінаційною. У першу чергу це мурини, для яких назва чи кличка "бой" є досі образливою. Крім цього, у зміні мали й вплив жінки, які тепер всюди бажають рівноправності. В останніх роках щораз більше було вже спільних зайнять для "герлскавт" і "бойскавт", які досі творили дві зовсім окремішні організації. Тепер зі зміною назви на "Скавтінг" є одверта дорога до повної рівноправності та злуки.

Як це добре, що ми не маємо цієї проблеми. У нас був від початку один Пласт для хлопців та дівчат.

ПРО ТВАРИНКУ, ЩО ВІЩУЄ ВЕСНУ

У Північній Америці живе тваринка, якої не знайти в інших країнах: трохи подібна до вивірки, покрита попелясто-брунатним кожущком, з пухнатим хвостиком, присадкувата й не довша, як 20 інчів (біля 60 см.). Її звуть "гравндгог" або "вудчак". Живе вона в ямках, які собі викопує, а поживою для неї є трава, зерно та городовина. Звичайно в місяці жовтні, наївши досхочу, "гравндгог" викопує собі глибоку яму, скручується в ній у клубочок і засипляє зимовим сном.

А власне із його пробудженням у США зв'язане дуже популярне повір'я, що його привезли на американську землю, здається, німецькі емігранти. Кажуть, що коли 2-го лютого "гравндгог" вилізе із своєї нори та побачить свою тінь від сонця, тоді ховається знова в нору на ще шість тижнів. Коли однак її не побачить — вже залишається на поверхні землі, і швидко приходить весна.

Це повір'я живе і процвітає сьогодні, як колись — без уваги на 20-те сторіччя і поступ техніки та всупереч усім метеорологічним станціям і дослідям, дарма, що ледве хтось у великих містах США може між хмародерами шукати за маленьким пухкеньким звірятком. Але 2-го лютого кожного року пригадують про нього часописи, радіо і навіть телевізори, а коли

трапиться, що саме того дня світить сонце — усі стверджують з переконанням, що треба ще пережити шість тижнів зими. Коли однак небо покрите хмарами — загальна радість: "будемо мати вчасну весну!" Отже не треба навіть бачити малого "гравндгога", щоб знати, що він заповість...

ДІВЧИНА З НАДЗВИЧАЙНИМИ ЗДІБНОСТЯМИ

Едіт Стерн, що живе в Маямі у США, уміла читати, маючи 2 роки життя, грала на фортепіані у 3 роки, грала в шахи у 4 роки життя. Вже в 12 років життя вона закінчила середню школу і вступила на каледж. Маючи 15 років, Едіт була асистенткою професора математики на університеті в Мішігені, а одночасно працювала над своїм докторатом. Тепер Едіт Стерн має 24 роки і є директором лабораторії комп'ютерів у відомій Інтернаціональній фірмі бюрових машин (ІБМ).

Вона зовсім не вважає, що її життя чи молодечі роки потерпіли на такому поспіху в науці, та обіцяє, що своїх дітей буде виховувати такою самою "прискореною методою навчання" — розуміється, якщо вони матимуть її здібності...

МОЛОДЕ ПЕРО

БУДНІ І...

*Як встану я рано,
Подивлюсь довкола —
Не є вже так рано,
А нині є школа.*

*Та як може бути
Раніше ніж рано
Чи встати забули?
Та рано все рано.*

*Я сів на автобус,
Міркуючи так
Заїхав на час
Без ніяких атак...*

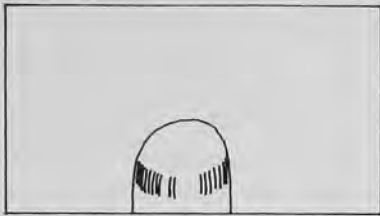
*А там ні душі!
Не було ні одної.
Лише на дворі
Малі грали в ковбоїв.*

*А що з всіма сталося?
Що ж це за безділля?
Аж тоді пригадалось
Це ж була надія!*

Пл. уч. Роман Ващук

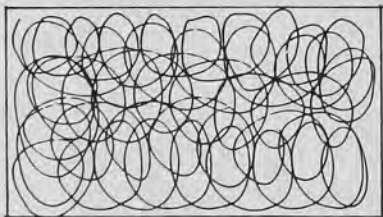
КОМУНІКАТ

У п'ятницю, суботу і неділю 29-го, 30-го і 31-го травня відбулася на Вовчій Тропі зустріч юнацтва зі Св. Юрієм. Вже в п'ятницю почали приїздити демонстранти з різних станиць: з Нью-Йорку, Гартфорду, Пассейку, Йонкерсу, Бостону, Елізабету та ін. осередків. Пластовий провід вислав кінну охорону "Хмельниченків" для втримання порядку. Суворо було заборонено кидати цеглами, пляшками і камінням на адміністративний будинок.

Комендант Свята Юрія

Мусимо ствердити, що перші демонстрації відбувалися спокійно. Юнаки і юначки з транспарентами маршували довкола адміністративного будинку і співали "Ми хочемо Святого Юрія!" Адміністрація погодилася післати офіційного листа до папи Павла VI з домаганнями признати Святого Юрія в обидвох українських календарях.

Таборова кухня

У суботу відбулася тренова гра під гаслом "Хто знайде Святого Юрія?" Юнацтво дістало доручення розбігтися по лісах "Вовчої Тропи" та шукати за лицарем на білому коні, який може бути в супроводі янгола і чорта. На жаль, розшуки відбулися без успіху. Зловлено кілька псів і місцевого фермера, але лицаря ніхто не найшов. Декотрі юнаки твердили, що бачили янгола і чорта, але пізніше виявилось, що то були комендант і бунчужний Свята Весни.

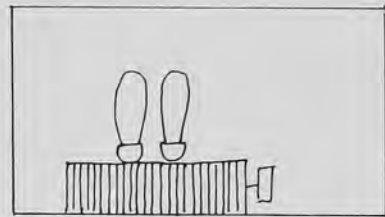
У суботу по полудні наспіла депеша, що св. Юрій, зазнавши кілька непередбачених випадків, прибуде щойно в суботу ввечері, щоб роздати юнацтву відзначення і признання. Бу-

Натягнене шатро юначок

ли чутки, що швидкий кінь св. Юрія застряг у великому русі на "трувею". Інші переказували, що бачили св. Юрія, як його стейтова поліція затримала за "спідінг".

Ввечері, майже при кінці ватри, коли юнацтво співало "О хто, хто св. Юрія любить", пластовий патрон увійшов на ватру. Св. Юрій виглядав змучений, бо останніх десять миль ішов пішки. Стейтова поліція задержала його дозвіл їхати конем, аж доки не заплатить "спідінг тікет".

Редакція видає одноднівку

По роздачі відзначень "Хмельниченки" відгальопували в лісі "Вовчої Тропи" зі Св. Юрієм. До раннього ранку було ще чути тупіт коней, спів "Ой, Хмелю, мій Хмелю", а час від часу навіть "Гов, гов, гов".

Пан Тофель

Із збірки "Округлі квадрати", видання куренів "Сіроманці", ілюстрації пл. сен. Т. Геврик.

"трувей" — автострада, що тягнеться від Нью-Йорку до Боффало.

"спідінг" — швидкість.

"спідінг тікет" — кара за недозволену швидкість їзди автом.

Травень — місяць СКВУ

НЕДІЛЯ, 1-го ТРАВНЯ 1977 Р.,

ДЕНЬ МОЛИТВИ

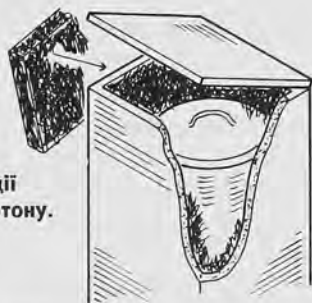
В НАМІРЕННІ ПЕРЕСЛІДУВАНИХ В УКРАЇНІ.

ТАБОРОВИЙ КУХАР МОЖЕ ЙТИ НА МАНДРІВКУ ТАКОЖ...

Варення для цілого табору у курінному, спеціалізаційному таборі чи на мандрівці — це одна із вмілостей, яку всі учасники поважно цінують, і кожний, хто мав “щастя” бути кухарем у таборі, знає, що це значить. Звичайно учасники мають для кухаря або похвали, або нарікання (ці останні частіше), і не легко всіх задоволити. Ця доволі невдячна праця получена ще й з тим, що треба резигнувати з усіх приємностей таборування і виплакувати свої очі біля вогнища, яке не хоче горіти. Пригадаймо собі з нашого таборування, як часто таборовий кухар мусить залишитися в таборі, коли всі учасники йдуть на прогулянку, як мусить перший вставати, щоб приготувати сніданок, і як приходить останній на вогник чи ватру. Бідні мученики таборового варення!

І ось саме цим майбутнім “мученикам” хочемо піддати ідею, яка може їм допомогти не лише зварити смачну їжу, але й не журитися нею довгий час, без підсилювання вогнища і без страху, що буде вона або припалена, або недоварена. А може з часом і з вправою у такому варенні навіть кухарі зможуть йти з цілим табором на мандрівку?

Спосіб ізоляції пачки чи картону.

Наша ідея повільного варення зовсім не нова — вона тепер дуже популярна, і спеціальні горшки для такого варення, т. зв. “крок пат”, продаються у крамницях тисячами. Але ці горшки потребують електричного струму чи газу і призначені для люксового домашнього господарства. А тимчасом ми можемо мати в літньому таборі чи на мандрівці таку саму вигоду і це виконану власними руками. Засада повільного варення полягає на тому, щоб страва допікала сама у своїй власній гарячій у щільно замкненій посудині. Отже треба зробити спершу щільну ізоляцію, яка б не випускала природного тепла. На це найкраще приготувати

відповідної величини картон або дерев'яну пачку і обкласти її спід та всі чотири стіни сіном, старими газетами або штучною соломою, яку вживають крамниці для опакування речей, що можуть збитися. Треба це однак зробити дуже щільно, залишаючи по середині місце на горщик, у якому будемо варити. Так само обкласти цим матеріалом накривку до пачки.

Приготувати їжу, яку хочемо варити, так як звичайно (найкраще підходящий до такого варення “гуляш”), і раз її заварити у горщику, який має вийти до ізолюваної пачки. Коли закипить на одвертому вогні, негайно зняти, добре закрити горщик і вкласти його до пачки, прикриваючи ізолюваною накривкою. Гаряч у завареній їжі не може вийти через ізоляційний матеріал (байдуже, чи це сіно, чи газети), і їжа легенько вариться впродовж декількох годин без нічної допомоги та без страху, що пригорить або недоспіє. А кухар не мусить залишатися у таборі, коли всі інші йдуть на прогулянку або купатися.

Може, недосвідченим таборовим кухарям цей спосіб видається неправдоподібним — але поспитайте своїх мамів чи бабунь, які пам'ятають тяжкі воєнні та післявоєнні часи в Європі, коли так мало було опалів чи газу. У тих роках не одна з них цим способом варила, ошаджуючи пальне.

Так викладаємо “голландську піч” у яму з вогнища.

Подібний вислід повільного варення можна також досягнути в таборі, уживаючи залізної важкої посудини з накривкою, яку зовуть в Америці “дач-овен” (голландська піч?). Раз заварену в ній їжу треба вкласти у яму з вогнища, коли земля ще гаряча або викладена вугликами, і там їжа “доходить”. Однак ці горщики дорогі та не дуже великі — отже на більшу кількість таборовиків не вистачають.

ХРОНІКА

СВЯТО ЙОРДАНУ В ЛЕСТЕРСЬКІЙ СТАНИЦІ

Пластова Станиця в Лестері (Англія) кожного року святкує Йордан традиційно. Збираються всі пластуни, навіть такі, що приїжджають раз у рік. Мама, як звичайно, печуть, варять — а запрошені гості чекають нетерпеливо, що буде далі...

І цього року не було інакше. Зміна лише в тому, що попередньо при цій нагоді ми бачили більше новачків і юнацтва, а цим разом старші пластуни перевищили кількість.

По смачному обіді голова Пластприяту п. Василь Михайлюк попросив голову крайової пластової старшини пл. сен. Я. Іваницького перевести юнаків і юначок до старшого пластуства. У слові до пластунів пл. сен. Я. Іваницький згадав, що так ще недавно, здається, було в Лестері посвячення прапора у цій малій числом станиці, а тепер всі виросли — як не на студіях чи праці, то беруть участь у зайняттях у пластовій ста-

ниці і в житті української громади.

Опісля голова КПС перевів до Уладу Старших Пластунів Анну Костів, Олю Лагодинську, Венді Панчан, Михайла Костева і Романа Михайлюка. Здається, ще так недавно ці новоспечені старші пластунки й пластуни носили жовті хустини...

На цьому святі Христина Михайлів і Анна Ямленець дістали червоні хустини юначок.

Тут мушу згадати також і новачтво. Наша станиця "росте" — прибуло чотирьох нових членів: Любно Лашнівський, Івась Кулик, Славко Князевич і Таля Кулик. Усі вони отримали свої жовті хустинки з рух сестрички II — колишньої станичної.

Батьки й гості з усміхом і гордістю в очах дивилися на пластунів, дехто згадуючи свої молоді роки...

Свято закінчили пластуни співом колядок та музикою на цимбалах, мандоліні, скрипці й гітарі.

Пл. сен. Ія Лагодинська

ПОБРАТИМСЬКА МАНДРІВКА

"Чи там безпечно? Чи канойка може перевернутися? Але я не вмію плавати!" Ось такі й тим подібні неважні проблеми видвигав зі страхом Побратим Муха. Трох із нас: Івась — майже Вовнулана, Джо — ПБ і я підготовлялися до водної мандрівки до північної Міннесоти. Очевидно, ми хотіли ще одного ПБ — Муху. З тяжким трудом наш скромний ПБ Муха згодився з нами поїхати.

Закупивши весь харч, спакунувши потрібний виряд, ми станули перед "маленькою" проблемою, а саме: ми не мали авто. Мій "недиляк" тиждень перед виїздом був готовий до... направи, а не до їзди.

"Не журіться, госьці, ми десь авто роздобудемо" — сказав я оптимістично.

День перед виїздом до Міннесоти я подзвонив до Івася. "Гей, Іване, чи то правда, що ми завтра беремо Твоє авто до Міннесоти?" У відповідь на цей запит я почув деякі коментарі з-під носа Івася, а відтак з "великою приємністю" Івась згодився взяти своє авто. Ідемо!

Вранці спакунувши авто і рушили в дорогу. Завдяки Івановому "Сі Бі" радіо ми дуже скоро заїхали до Міннесоти. Івась, славний рибалка, купив чудову вудку та з переконливою певністю сказав, що будемо майже кожного вечора їсти на вечерю рибу. І я впевнений, що слово Івася було б сповнилося, якби не маленька проблема: він зараз на другий день мандрівки забув свою чудову нову вудку під деревом. Ну, але менше з тим!

Джо, який ніколи досі не був на канойці, на першому портажі став і чекає. "На що ти чекаєш? Вбери наплечник і неси!" — сказали ми три йому.

"Що? Я маю свій наплечник сам нести? А де ж наш "мурин"? Джо, тут нема муринів і ти мусиш свій виряд

сам нести!" — пояснили ми йому. "Ну, детс бейзбол", — сказав Джо і взяв наплечник на плечі. На тому самому портажі Джо вирішив бути героєм. "Та то легко, дайте мені ще й канойку на плечі, я все нараз заберу!" Івась подивився на Джо і з відповідною на лиці міною відповів: "окей!" Коли Джо перейшов половину портану, я зустрів його і не був певний: дістає він атак серця, чи мусить бігти до лятрини, бо йому щось страшно боліло. "Юю!" — крикнув Джо. "Скинь цю... канойку з моїх плечей!!! Я вмираю, мої рамена відпадають!"

Після цієї пригоди ми показали Джо правильний спосіб ношення канойки, і з того часу Джо знав, що робити, чого не робити, не було більше проблем.

Наступні два дні пройшли гарно й успішно, а на четвертий ми півдня відпочивали. В той день я взявся робити вареники (це був мій перший і останній раз!) Зробив я подостатком тіста, приблизно на сотню війська, зварив забагато картоплі (5-6 фунтів), плянував зліпити 40 вареників і зварив... 4. Відтепер, коли буду будь-коли їсти вареники, з великою пошаною буду думати про ту особу, яка їх зробила.

Наступного дня ми почали поворот до кінцевого пункту. Від самого ранку ми їхали проти дуже сильного вітру і приплили до величезного озера Інсула. Хвилі були приблизно 3 стопи заввишки, і тому ми зорієнтувалися, що одна канойка не може переплисти озера, бо це завелике ризику. Єдиний вихід — збудувати "катамарон". Зв'язали дві канойки, і вони функціонували, як одна. Вїхали на озеро, піднесли вітрило (панчо і дві поперечки з шатра) і плили впоперек озера з великою швидкістю. Я й Івась кермували, Джо і Муха тримали вітрило. Рап-

том... глянув я направо і крикнув. Височезна хвиля гнала просто на мою нанойку. Половина її зупинилася на моїй нанойці, а решта гримнула під неї. Так повторилося кілька разів й у висліді цього в нанойці було 8 інчів води. Я був зовсім мокрий, а Джо, що був зовсім сухий, реготався щосили. Врятувала нас менажка Івася, бо ми нею вичерпали з нанойки воду.

Ця мандрівка залишила в нас багато споминів, а щоб їх усіх списати, треба б було ще кільканадцять нартон паперу. Я думаю, що трошки чару цієї мандрівки мені вдалося вам передати, але щоб його пережити, треба самому вибратися в дорогу. Може, колись зустрінемося на водах Міннесоти.

юю

Із видання 35-го Нуреня "Побратими", рін 7, число 1, "Побратими".

ДО НАС ПИШУТЬ:

"БЛАГОСЛОВИ, БОЖЕ"...

(З пластового весілля на пресфонд "Юнака")

...Згадується той день, коли то тато вперше привів до пластової станиці маленьку смагляву дівчинку з очима, як вуглики. Нова новачка скоро призвичаїлася до товаришок і пластових зайнять та радо брала у всьому участь.

...Час проходив — з жовтої хустини стала червона... Табори, прогулянки, проби, участь у концертах... А час минав... і червона хустка зеленою стала... Яка це велика подія у житті молодії пластунки!

Аж ось 22 січня 1977 року всі ці кольори хусток змінилися на білий "вельон", і наша дорога старша пластунка Леся Лешнівська стала під вінець з Н. Мерсером у Лестерській українській церкві.

Зібралися дружки-пластунки, щоб радісно їм обом заспівати та гарно повіншувати. На весільному прийнятті у Клюбі все пройшло, як треба по традиції та звичаю. Тому, що товариство було мішане, було двох старостів, хоч обидва українці п. Р. Старосольський і пл.

сен. І. Кулик. Перед молодією парою стояв коровай, а одержали вони багато дарунків та гратуляцій.

І тут виявився також пластовий звичай та дух присутніх: "пішла по столах тарілка — збірка на пресфонд "Юнака". Гості були щедрі й назбирали двадцять три фунти, за що сердечно дякуємо!

А молодій парі "Многих літ, щоб жили щасливо сто літ!"

Сестричка Ія

АРКА ЗАХІД

це не лише

модерна українська книгарня
і крамниця гарних дарунків,
але також

справжній мистецький осередок для обслуги українців Торонто та дооколичних місцевостей.

- книжки, часописи і журнали;
- грамофонні пластинки, радіоприймачі, друкарські машинки;
- різьба, кераміка, образи, кришталі, порцеляна, полотна і нитки "ДМС" до вишивання, вишивки, жіночі хустини;
- великий вибір гарних дарунків на різні okazji;
- висилка пакунків в Україну.

ARKA WEST

2282 Bloor St. West

Toronto 21, Ont.

Telephone: 762-8751

ДЛЯ МАРТИ І ЮРКА ШЕВЧУКІВ
з нагоди їхнього вінчання 5 вересня, 1976.

Тішимося що Ви вкраїнці
Бо могли Ви бути німці
Італійці чи еспанці
Чи то навіть португальці
Кажу: Добре що вкраїнці
Бо якщо б Ви були хінці
Ви би скосі очі мали
Патичками заїдали
Ми би на землі сиділи
І по хінськи шварготіли
Якби Ви були японці
То би Марта не в суконці
Але в кімоно ходила
Й по японськи говорила
А як були б Ви 'фриканці
Виробляли б дикі танці
В носі б патички носили
Неодного б з нас зварили
Добре що не ескімоси
Бо ви б мали зимні носи
І як їхали б до мами
То не автом але псами

Хвальна Редакціє!

Я належу до Пласту і дуже люблю читати "Юнака". Це незвичайно цікавий журнал для юнацтва. Дуже радо розв'язую ребуси та інші загадки. Пересилаю віршик, який колись був надрукований у "Світі Дитини", і прошу його помістити на своїх сторінках.

Зразу щиро дякую за поміщення його, бо хотіла б, щоб цей гарний вірш прочитали й інші, а може й старші пригадають собі його ще з давніх літ.

З пластовим привітом

Пл. уч. Галя Веселовська

І ЗНОВ ВЕСНА...

І знов весна убрала
В зелені ризи гай,
Знов річенька заграла
В дзвінкий свій водограй.

Біжи, біжи, дитино,
Над річку, над ставок,
Співай, співай, дитино,
Весняних співанок.

Неси, неси, дитино,
Весноньці пісню в дар;
Лови, лови, дитино,
І пий весняний чар.

Добре що Ви не жиди
Де б тоді женились Ви
Були б різні заковиці
Бо не в церкві а в божниці
Не отець би шлюб давав
А би рабін Вас вінчав
Хотяй з білої Ви раси
Добре що не англо-саси
Ви би Шейкспіра читали
Про Шевченка нич не знали
Ви з вкраїнців з роду в рід
Мама тато бабка й дід
В нас культура є така
Всі танцюєм гопака
Вишиваєм сорочки
Навіть шлюбні суконки
На бандурах вмієм грати
Коломийки заспівати
На Різдво є колядки
На Великдень писанки
І питаю я всіх вас
Де є краще як не в нас?

Пан Тофель

Примітка автора: Прошу так надрукувати як є тут написано — без жодних поправок.

Бо скоро все пролине,
Й весна пролине вмиль;
Бо все на світі гине,
А там лиш сном меш жить.

Неси, неси, дитино,
Весноньці пісню в дар,
Лови, лови, дитино,
І пий весняний чар.

Написав Остап Далекій

Купно і продаж реальностей
Оцінка (валюація) реальностей
Аранжування, купно і продаж
мортгеджів
Загальна асекюрація

R. CHOLKAN & CO. LIMITED
Realtor — Insurance Agent
527 Bloor St. W. Toronto — Tel.: 532-4404
2336 Bloor St. W. Toronto — Tel.: 763-5555
4984 Dundas St. W. Etobicoke — Tel.: 236-2666
INSURANCE:
2336-A Bloor St. W. — Toronto — Tel. 763-5666

СПИСОК ДАТКІВ НА ПРЕСОВИЙ ФОНД "ЮНАКА",

що вплинули до 30 березня ц. р.

США:

Управа Пластприяту в Джерзі Сіті, замість квітів на могилу св. п. Василя Солодухи (див. посмертна згадка в цьому числі).	25.00
Пл. юн. Софія Коропецьна, Мурставн	18.00
по \$10.00 — колишні юначки з гуртка "Конвалії" в Кентоні, д-р Роман Смин, Кол. Сіті, замість писанки для сестрінки св. п. Марка Мацика, тета Маруся	30.00
по \$6.00 — ст. пл. Ірина Мостович, Ленсінгтон, пл. юн. Ірина Лисейко, Чікаго	12.00
по \$5.00 — пл. юн. Орест Стельмах, Гладстонбурі, ст. пл. Аскольд і пл. юн. Арета Бук, Філядельфія	10.00
Пл. юн. Дарія Сміуровська, Парма	3.00
по \$1.50 — пл. юн. Адріана Кулинич, Йоннерс, пл. юн. Богдан Кришталович, Парма,	3.00
по \$1.00 — пл. юн. Мотря Антонів, Парма; пл. юн. Маруся Іванишин, Клівленд, пл. юн. Нестор Кассараба, Лейквуд, ст. пл. Арета Надозірна, Клівленд, ст. пл. Оксана Карачевська, Йоннерс, пл. юн. Тоска Кекіш, Чікаго, пл. юн. Уляна Заліпська, Мельроз Парк, пл. сен. д-р Андрій Зварун, Клівленд, пл. сен. Соня Березовська, Нортрідж	9.00

США разом \$110.00

КАНАДА:

Пл. сен. Богданна Мончан, Монтреаль, замість квітів на могилу св. п. Ореста Костецького	20.00
Ст. пл. Марія і Володимир Кривуляки, Вінніпег	7.00
Пл. юн. Рома і Юрко Гуцуляки, Іслінгтон	4.00
Пл. юн. Андрій Перекліта, Торонто	3.00
Ст. пл. Зенон і Андрій Лебеді, Торонто	2.00

Канада разом \$ 36.00

ІНШІ КРАЇНИ:

Ст. пл. Оля Лагодинська, Барров, Великобританія	38.90
Пл. сен. о. Іван Кіт, Шарлеруа, Белгія	6.00
Пл. сен. Роман Гринаш, Манчестер, Великобританія	1.70

Разом \$ 46.60

Усі разом \$192.60

Закликайте Ваших друзів і приятелів
передплатувати і читати «Юнака»!

Замість квітів на могилу

св. п.

ВАСИЛЯ СОЛОДУХИ

Батька нашої членки Пластприяту п. Стефанії Левко
і Дідуся Михася Левна, члена пластової станиці
в Джерзі Сіті,

складаємо \$25.00 на пресовий фонд "Юнака"

**Управа Пластприяту
в Джерзі Сіті, США**

Замість традиційної писанки для мого
улюбленого Сестрінки

св. п.

МАРКА МАЦИКА,

що загинув трагічно на заранні життя

24 жовтня 1976 р.,

складаю \$50.00 на Стипендійний Фонд
Його імені і \$10.00 на пресовий фонд "Юнака"

Тета Маруся

Замість квітів на могилу

свого Друга

св. п.

пл. сен. ОРЕСТА КОСТЕЦЬКОГО,

чоловіка моєї товаришки-краянки Віри,
складаю \$20.00 на пресовий фонд "Юнака"

**пл. сен. Богданна Мончан
Монтреаль, Канада**

Замість квітів на свіжу могилу

св. п.

о. крилошанина, пл. сен.

ІОСИФА ЧАЙКОВСЬКОГО

який упокоївся 1 березня 1977 р.
склала \$25.00 на пресфонд "Юнака"

Пластова Станиця в Лос Анджелес

Замість квітів на свіжу могилу

св. п.

МАРКА МАЦИКА,

що загинув трагічно у весні життя
складають \$25.00 на пресфонд "Юнака"

**Василь Мадзелян з Дружиною,
Цітрис Гайтс, Каліфорнія, США**

ОЩАДНІСТЬ

це прикмета кожного доброго пластуна
та кожної доброї пластунки.

ПЛАСУНИ І ПЛАСУНКИ!

Складайте Ваші ощадності
у найбільшій і найстаршій кредитівці
у Торонті

Українська Кредитова Спілка

297 College St. — Toronto 2B, Ont.
Tel.: 922-1402

Пластун Ти, юнак?

ОЩАДНІСТЬ — Твій знак!

Щадити щоденно учись!

Як будеш студент,

Той доляр, той цент

Тобі допоможе колись

Здобути знання, прожиток, ім'я!

- ЗА ОЩАДНОСТЕВІ ВКЛАДИ "Самопоміч" платить 5½% ДИВІДЕНДИ.
- КОЖНА СУМА ВКЛАДУ враз із усіма фондами має своє ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ.

ФЕДЕРАЛЬНА КРЕДИТОВА КООПЕРАТИВА „САМОПОМІЧ“ У ЧІКАГО

2351 West Chicago Ave. — Tel.: HU 9-0520
Chicago, Ill., 60622, U.S.A.

ЗДОРОВИЙ І СМАЧНИЙ ХЛІБ
та всякі інші печива
випікає

УКРАЇНСЬКА ПЕКАРНЯ
власниками якої є

Анна і Роман Вжесневські

THE FUTURE BAKERY

735 Queen St. West, Toronto 2-B, Ontario
Tel.: EM 8-4235

Праця і ощадність забезпечать

Вашу майбутність!

Пластуни і Пластунки,
учні свято-миколаївських шкіл,
складайте свої ощадності у

СВЯТО-МИКОЛАЇВСЬКИЙ КРЕДИТОВІЙ СПІЛЦІ.

Спільна приміщується в будинку
Вашої школи і є відкрита від
год. 10 до 1 по полудні.

4 Bellwoods Ave., Tel.: 366-4529
Toronto, Ont. M6J 2P4

"ПОСІБНИК ЗВ'ЯЗКОВОГО"

можна набути

- в Канаді: у Адміністрації
"Юнака":

"Yunak" — Magazine,
2150 Bloor St. W.
Toronto, Ont. M6S 1M8 Canada

ЦІНА — \$9.00

**Друкарня
КИЇВ**

виконує
всі
друкарські
роботи.

Друкуємо

- книжки
- часописи
- летючки
- афіші
- весільні запрошення
- фірмові друки

KIEV PRINTERS LTD. — Phone: 363-7839
860 Richmond St. West, Toronto 2-B, Ont.

Хто з Вас подорожує

- літаком • кораблем • поїздом • автобусом
- у Канаді чи поза Канадою
повинен купити подорожний квиток та одержати
безплатно потрібні інформації і поради
в українському подорожному бюро

МАРКІЯНА КОГУТА

і

ІГОРЯ КУРИЛІВА

Bloor Travel Agency

1190 Bloor St. West — Toronto 9, Ontario
Telephone: 535-2135 & 535-2136

POSTAGE PAID AT TORONTO, CANADA

If not delivered please return to:
YUNAK Magazine

2150 Bloor St. W. Toronto, Ont. M6S 1M8, Canada

RETURN POSTAGE GUARANTEED

Ціна: \$1.00

СИНИЦЯ

СОЛОВЕЙ

ЛАСТІВКА

ПІДСНІЖНИК

БАРВИНОК

ФІЯЛКА

БДЖОЛА

“... виховання — це надавання думкам і почуванням якогось напрямку”, — наже Олександр Тисовський-Дрот. Пластова преса саме й сприяє виконанню цього завдання.

Читайте ж і **СВОЄЧАСНО** передплатуйте свої журнали!

ГОТУЙСЬ — журнал новачок і новачків та дітей до 12 року життя;

ЮНАК — для пластового юнацтва й загалу української молоді;

ПЛАСТОВИЙ ШЛЯХ — журнал дорослого членства Пласту, Пластприяту і загалу батьків, які цікавляться вихованням і громадськими справами.

● Присилайте передплати **З ПОЧАТКОМ КОЖНОГО РОКУ** (до 1 березня!), бо своєчасні передплати уможливають дешевшу пересилку журналів.

● Надсилайте дописи (хроніку, знімки, “молоде перо”, ілюстрації тощо), діліться своїми зауваженнями щодо змісту і вигляду журналів, втримуйте зв'язок з редакціями. Ставайте співучасниками пластового самовиховання.

БОРСУК

ЇЖАК

КАЖАН

БОБЕР

САЙГАК

ЛИС

РИСЬ

ЗАЄЦЬ

ВЕДМІДЬ

ВОВК

КОБРА

ОРЕЛ

СОКІЛ

ГОТУР

ОЛЕНЬ